

საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

მიმდინარე ეკონომიკური ტენდენციები

აგვისტო, 2019

პუბლიკაცია მომზადებულია მაკროეკონომიკური ანალიზისა და ფინანსური პოლიტიკის დაგეგმვის
დეპარტამენტის მიერ.

პუბლიკაციაში მოყვანილი ანალიტიკური ინფორმაცია არ წარმოადგენს ოფიციალურ სტატისტიკას

მიმდინარე წლის
თებერვალში სარეიტინგო
სააგენტო FitchRatings-მა
საქართველოს სუვერენული
საკრედიტო რეიტინგი „BB-“-
დან „BB“ ნიშნულამდე
გაზარდა სტაბილური
პერსპექტივით, ხოლო
პრილში სარეიტინგო
სააგენტო S&P-მ
საქართველოს რეიტინგის
პერსპექტივა „BB-“
სტაბილურიდან „BB-“
პოზიტიურამდე
გაუმჯობესა (გვ. *Error! Bookmark not defined.*);

შინაარსი

რეალური სექტორი 3

მთლიანი შიდა პროდუქტი ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ფასების დონე ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ბიზნეს სექტორი ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
უმუშევრობის დონე ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

საგარეო სექტორი 5

მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
საგარეო ვალი ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
საგარეო ვაჭრობა ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ტურიზმი ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ფულადი გზავნილები ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულება ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
გაცვლითი კურსი ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

ფისკალური სექტორი 16

2018 წლის ბიუჯეტი 16
2019 წლის ბიუჯეტის აღწერა 16
ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები 17
დღგ-ს ავტომატური დაბრუნების სისტემა 17
მთავრობის ვალი 17

მონეტარული სექტორი 18

კერძო სექტორის დოლარიზაცია ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
სესხების მიმოხილვა ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
დეპოზიტების მიმოხილვა ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
საპროცენტო განაკვეთები ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების ბაზარი ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

რეიტინგები ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან თანამშრომლობა ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

2019 წლის პირველ
კვარტალში მიმდინარე
ანგარიშის დეფიციტი
გაუმჯობესდა და 6.2
პროცენტი შეადგინა. 2018
წლის მესამე კვარტალში,
საქართველოს ისტორიაში
პირველად, დაფიქსირდა
მიმდინარე ანგარიშის
დადგებითი ბალანსი
(გვ. *Error! Bookmark not defined.*);

2019 წლის პირველ
კვარტალში ეკონომიკური
ზრდა 4.9 პროცენტზე
დაფიქსირდა (გვ. *Error! Bookmark not defined.*);

2018 წელს უმუშევრობის
დონე წინა წელთან
შედარებით 1.2 პუნქტით
შემცირდა და 12.7 პროცენტი
შეადგინა (გვ. *Error! Bookmark not defined.*);

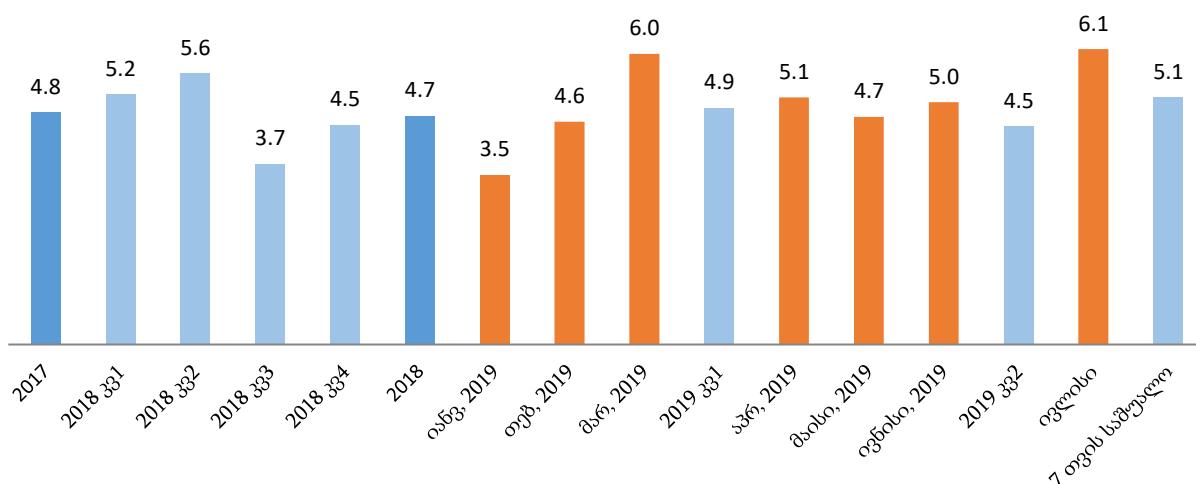
რეალური სექტორი

მთლიანი შიდა პროდუქტი

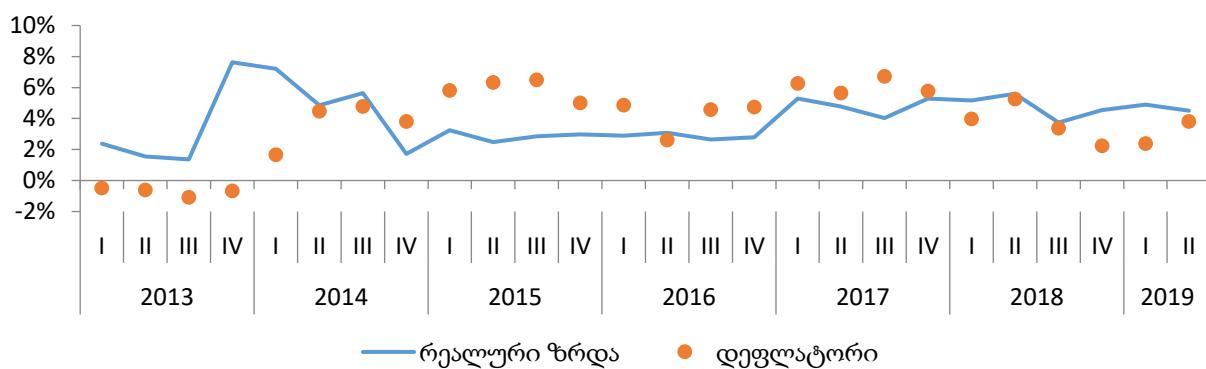
ეკონომიკური ზრდა

2018 წელი ეკონომიკური აქტივობის მზარდი ტრენდით დაიწყო და წინასწარი შეფასებით, ეკონომიკური ზრდა 4.7 პროცენტზე აღინიშნა. 2019 წლის იანვარში ეკონომიკურმა ზრდამ 3.5 პროცენტი შეადგინა, თებერვალში - 4.6 პროცენტი, მარტში - 6.0 პროცენტი, 2019 წლის პირველი კვარტლის ზრდა 4.9 პროცენტზე დაფიქსირდა. 2019 წლის მეორე კვარტლის ეკონომიკურმა ზრდამ შეადგინა 4.5 პროცენტი. 2019 წლის ივლისში ეკონომიკურმა ზრდამ 6.1 პროცენტი შეადგინა, ხოლო 2019 წლის პირველი შვიდი თვის საშუალო რეალური ზრდა გაუტოლდა 5.1 პროცენტს.

ეკონომიკური ზრდა (%)

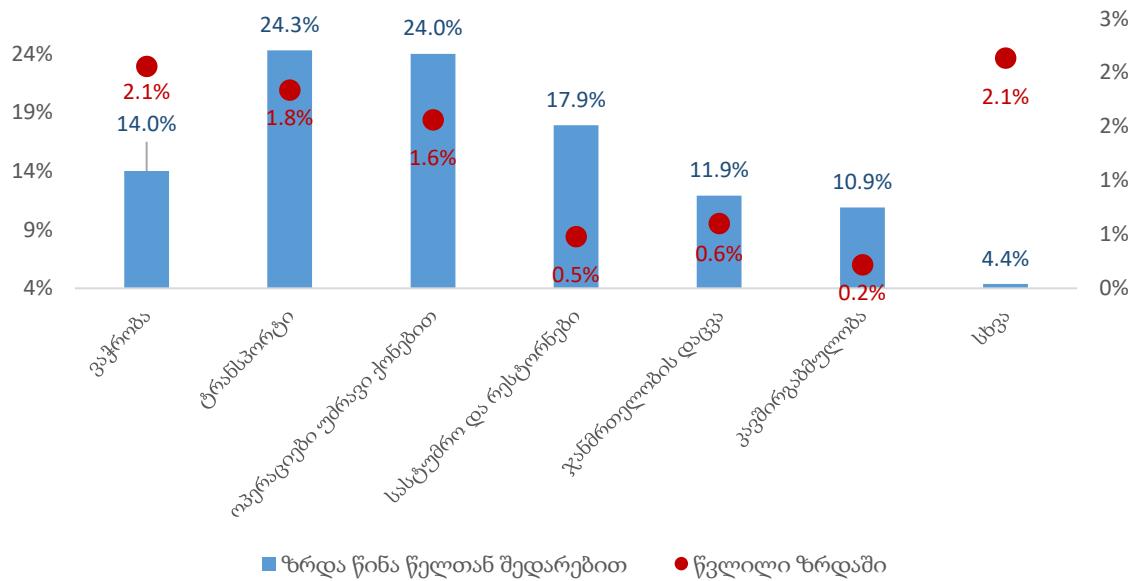
მშპ-ს რეალური ზრდა და დეფლატორი

2018 წლის განმავლობაში მაღალი ზრდა შეინიშნებოდა შემდეგ სექტორებში: ვაჭრობა, დამამუშავებელი მრეწველობა, ოპერაციები უძრავი ქონებით, მომსახურების გაწევა, ტრანსპორტი და საფინანსო საქმიანობა. 2019 წლის პირველ კვარტალში ზრდა დაფიქსირდა განათლების, სასტუმროების და რესტორნების, ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის სექტორებში. ხოლო

2019 წლის მეორე კვარტალში მაღალი ზრდა დაფიქსირდა უძრავი ქონებით ოპერაციების, ტრანსპორტის, სასტუმროები და რესტორნების, კავშირგაბმულობისა და მომხმარებლისათვის სხვა მომსახურების გაწევის დარგში.

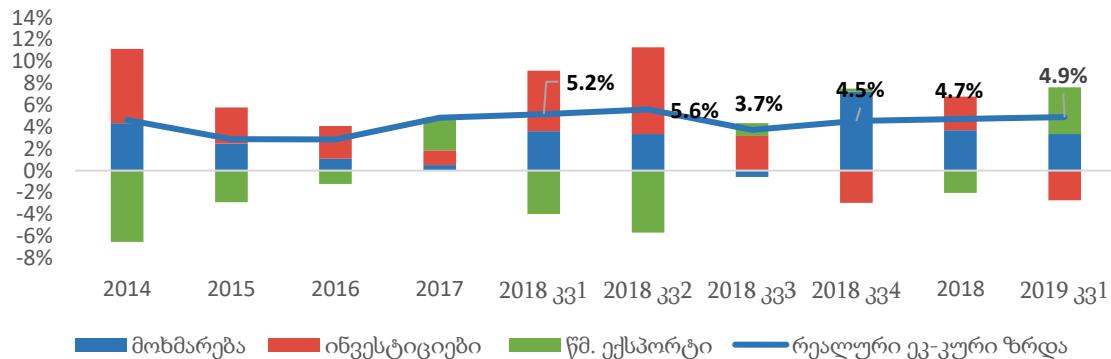
სექტორების ზრდა (2019 II კვ)

ეკონომიკური ზრდის სტრუქტურა

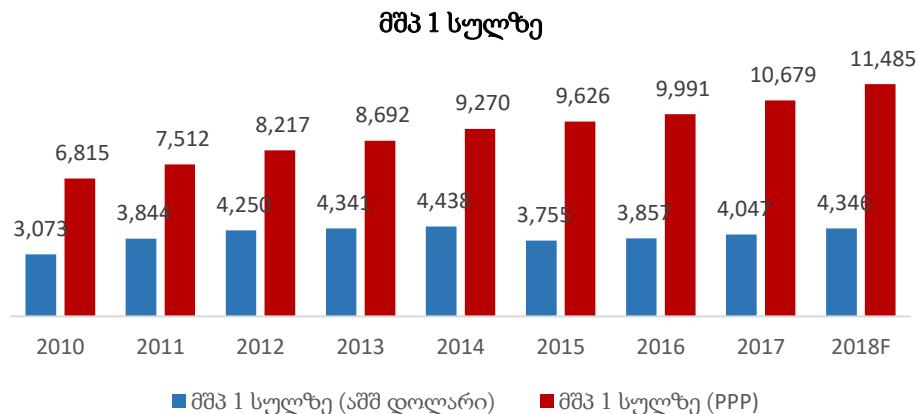
2018 წელს ეკონომიკურ ზრდაში ძირითადი წვლილი ინვესტიციებმა და მარაგების ცვლილებამ შეიტანა. წმინდა ექსპორტის წილი 2018 წლის პირველ ნახევარში უარყოფითი იყო 2017 წლისგან განსხვავებით, რაც გამოწვეული იყო იმპორტის მნიშვნელოვანი ზრდით ექსპორტთან შედარებით. მესამე კვარტალში წმინდა ექსპორტი კვლავ გაუმჯობესდა და დადებითი წვლილი შეიტანა ზრდაში. 2018 წლის 4.7 პროცენტიან ეკონომიკურ ზრდაში ძირითადი წვლილი შეიტანა მოხმარებამ (3.7 პროცენტი) და ინვესტიციებმა და მარაგების ცვლილებამ (3.1 პროცენტი), ხოლო წმინდა ექსპორტის წვლილი უარყოფითი იყო. 2019 წლის პირველ კვარტალში ეკონომიკურ ზრდაში მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა წმინდა ექსპორტმა, რაც გამოწვეულია ექსპორტის გაუმჯობესებით. ამასთან, 2018 წლისგან განსხვავებით, ინვესტიციების წვლილი ეკონომიკურ ზრდაში უარყოფითი იყოს. საშუალოვადიან პერიოდში მოსალოდნელია, რომ კვლავ წმინდა ექსპორტი იქნება ეკონომიკური ზრდის მამოძრავებელი. ასევე, მოსალოდნელია, რომ მსოფლიო ეკონომიკის გაჯანსაღება ვაჭრობით იყოს გამოწვეული. ზრდის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი იქნება ინვესტიციები. ამასთან, განხორციელებული რეფორმები ორიენტირებულია ქვეყანაში დანაზოგებისა და ინვესტიციების ზრდაზე.

ეკონომიკური ზრდის დეკომპოზიცია

მშპ ერთ სულ მოსახლეზე

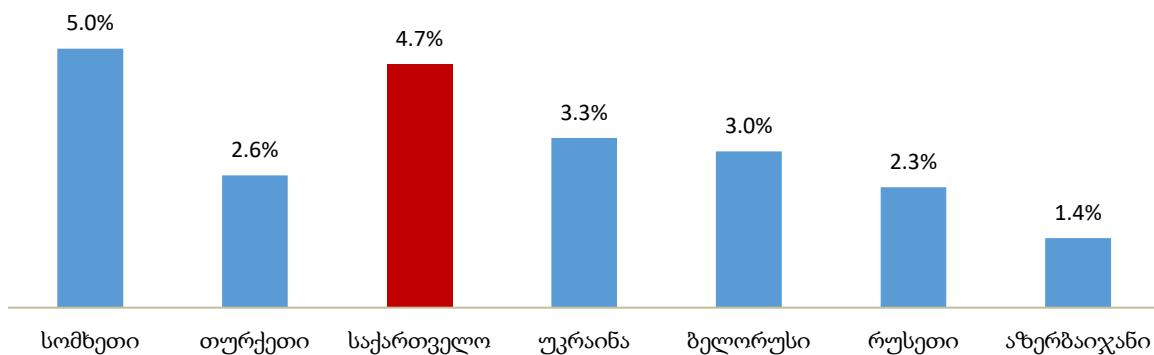
მთლიანი შიდა პროდუქტი ერთ სულ მოსახლეზე მზარდი ტემპით ხასიათდება. წინასწარი შეფასებით, 2018 წელს მშპ ერთ სულ მოსახლეზე 11 014 ლარს (4 346 აშშ დოლარი) შეადგენს. საერთაშორისო სავალუტო ფონდის შეფასებით, მსყიდველობითუნარიანობის პარიტეტის (PPP) მიხედვით მშპ ერთ სულ მოსახლეზე 11 485 აშშ დოლარს შეადგენს.

ეკონომიკური ზრდა საქართველოსა და მეზობელ ქვეყნებში

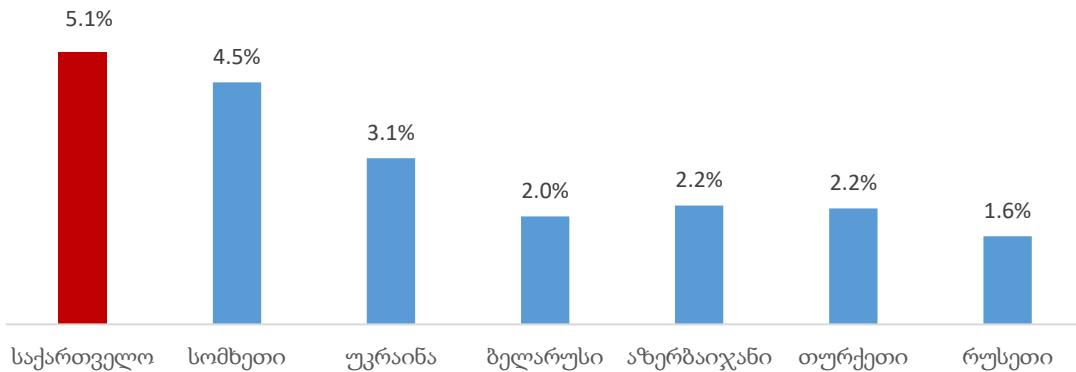
ბოლო წლებში, მიუხედავად ეკონომიკური აქტივობის შენელებისა, საქართველოს ეკონომიკური ზრდა პარტნიორ ქვეყნებთან შედარებით უფრო მაღალი იყო. საქართველომ აჩვენა მნიშვნელოვანი მდგრადობა 2014-2016 წლებში რეგიონში არსებული ზრდის შენელების ფონზე. აღნიშნულ პერიოდში, საქართველოს ეკონომიკა საშუალოდ 3.4 პროცენტით იზრდებოდა (4.6 პროცენტი 2014 წელს, 2.9 პროცენტი 2015 წელს და 2.8 პროცენტი 2016 წელს), მაშინ, როგორც მეზობელ ქვეყნებში უარყოფითი ეკონომიკური ზრდა დაფიქსირდა. 2017 და 2018 წლებში დაფიქსირდა მაჩვენებლის მნიშვნელოვანი გაუმჯობესება, და ეკონომიკური ზრდის მნიშვნელობა განისაზღვრა 4.8 და 4.7 პროცენტით შესაბამისად. საგარეო შოკების მიმართ მაკროეკონომიკური პოლიტიკის თანმიმდევრულმა რეაქციამ საქართველოს ეკონომიკა რეგიონში ერთ-ერთ მოწინავე ქვეყნად აქცია.

ეკონომიკური ზრდა, 2018 წელი

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის შეფასებით, საქართველო კვლავ შეინარჩუნებს მოწინავე პოზიციას რეგიონში საშუალოვადიან პერიოდში ეკონომიკური ზრდის კუთხით. საერთაშორისო სავალუტო ფონდის შეფასებით, საქართველოს ეკონომიკური ზრდის საშუალოვადიანი პროგნოზი 2019-2024 წლებში 5.1 პროცენტს შეადგენს, რაც მნიშვნელოვნად აღემატება რეგიონში ქვეყნების ზრდას.

რეალური მშპ-ს საშუალო ზრდა 2019-2024

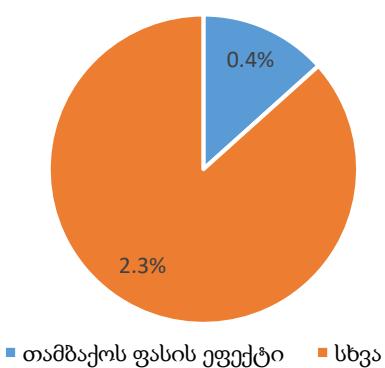
ფასების დონე

საქართველოს ეროვნული ბანკი ახორციელებს ინფლაციის თარგეთირების რეჟიმს. 2018 წლისთვის, აქციზის გადასახადის ეფექტის ამწურვის შემდეგ ინფლაციის დონემ დასტაბილურება დაიწყო და მიზნობრივი 3 პროცენტის გარშემო მერყეობდა. 2019 წლის აგვისტოს მონაცემებით, ინფლაციის დონემ 4.9 პროცენტი შეადგინა წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, რაც მიზნობრივ ინფლაციაზე მაღალია. საბაზო¹ ინფლაცია კი შესაბამის პერიოდში 3.8 პროცენტზე დაფიქსირდა.

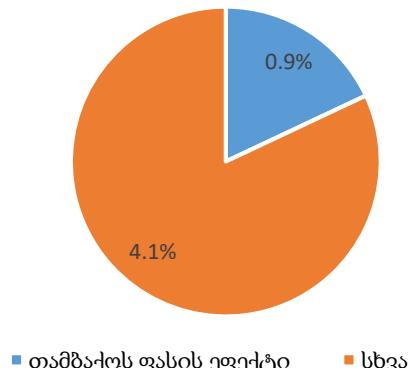
2018 წელს საშუალო წლიურმა ინფლაციამ 2.6 პროცენტი შეადგინა, რაც არსებულ 3 პროცენტიან მიზნობრივ დონეზე ნაკლებია. რაც შეეხება 2017 წელს, წლიური ინფლაცია 6.0 პროცენტს შეადგენდა, რაც მიზნობრივ 4 პროცენტიან მაჩვენებელზე მაღალია. თუმცა, მიზნობრივიდან აღნიშნული გადახრა მომდინარეობდა ერთჯერადი ფაქტორებიდან, რაც დაკავშირებული იყო 2017 წელს განხორციელებული ფისკალური რეფორმის შედეგად აქციზის გადასახადის ცვლილებასთან (თამბაქოზე, საწვავსა და ავტომობილებზე). საბაზო ინფლაცია მთელი წლის განმავლობაში მიზნობრივის გარშემო მერყეობდა.

აქციზის განაკვეთის ცვლილების ეფექტი ასევე ასახული იქნება 2019 წლის ინფლაციაზე. თამბაქოს ფასის ცვლილების ეფექტი 2019 წლის აგვისტოს ინფლაციაში 0.9 პუნქტს შეადგენს.

საშუალო ინფლაცია, 2018 წელი

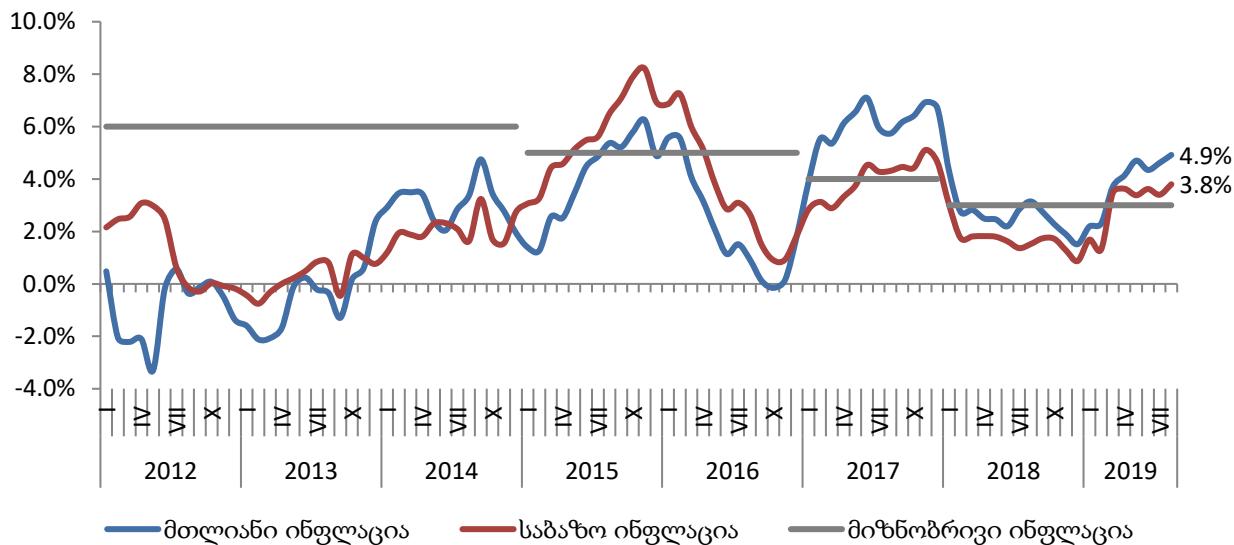

ინფლაცია, 2019 აგვისტო

¹ არასასურსათო ინფლაცია, ენერგომატარებლების გარეშე

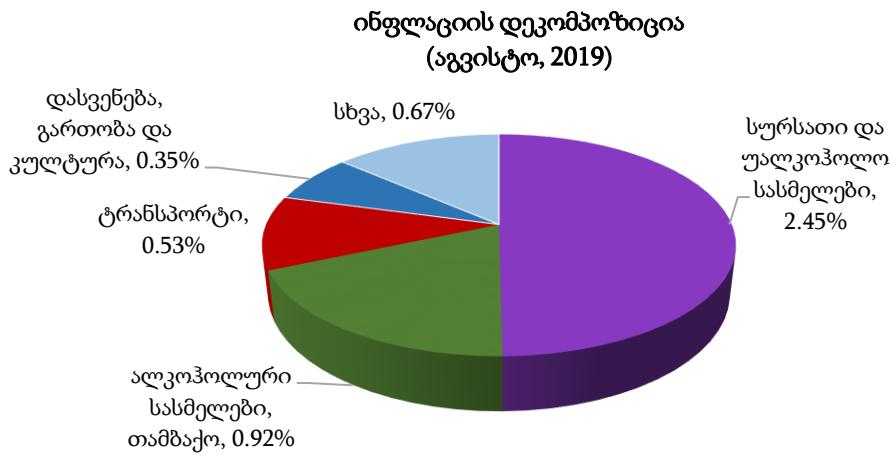
ინფლაცია

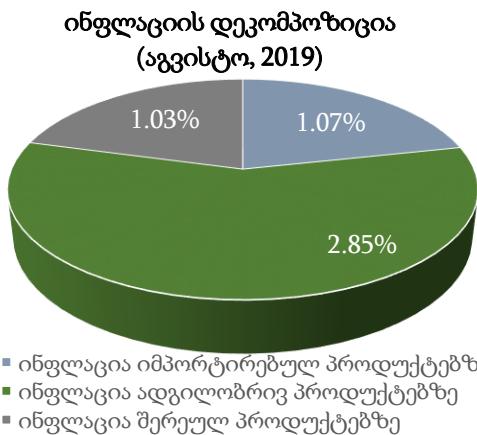
წლიური ინფლაციის ფორმირებაზე 2019 წლის ივლისში ძირითადი გავლენა იქონია ფასების ცვლილებამ შემდეგ ჯგუფებზე²:

- სურსათი და უალკოპოლო სასმელები: ჯგუფში ფასები გაიზარდა 8.0 პროცენტით, რაც წლიურ ინფლაციაზე 2.38 პროცენტული პუნქტით აისახა. ფასები მომატებულია შემდეგ ქვეჯგუფებზე: ხილი და ყურძენი (18.2 პროცენტი), თევზეული (16.3 პროცენტი), პური და პურპოდუქტები (12.4 პროცენტი), შაქარი, ჯემი და სხვა ტკბილული (11.0 პროცენტი), ხორცი და ხორცის პროდუქტები (9.3 პროცენტი), რძე, ყველი და კვერცხი (6.5 პროცენტი), ასევე მინერალური და წყაროს წყალი (4.7 პროცენტი). ამასთან, ფასები შემცირდა ბოსტნეულსა და ბაღჩეულზე (-3.4 პროცენტი);
- აღკოპოლური სასმელები, თამბაქო: ფასები გაიზარდა 13.8 პროცენტით, რაც 0.92 პროცენტული პუნქტით აისახა წლიური ინფლაციის მთლიან მაჩვენებელზე. ფასები მომატებულია თამბაქოს ნაწარმზე (29.1 პროცენტი);
- ტრანსპორტი: ჯგუფში დაფიქსირდა ფასების 4.4 პროცენტიანი მატება, რაც 0.53 პროცენტული პუნქტით აისახა ინფლაციის მთლიან მაჩვენებელზე. ჯგუფში ფასები გაიზარდა სატრანსპორტო საშუალებების შემენაზე (8.4 პროცენტი), პირადი სატრანსპორტო საშუალებების ექსპლუატაციაზე (4.9 პროცენტი) და სატრანსპორტო მომსახურებაზე (2.1 პროცენტი);
- დასვენება, გართიანა და კულტურა: ფასები გაზრდილია 6.2 პროცენტით, შესაბამისად, ჯგუფის წლიურ ინდექსში 0.36 პროცენტული პუნქტი შეადგინა. ფასები გაიზარდა გასართობ და კულტურულ მომსახურებაზე (6.6 პროცენტი);
- ჯანმრთელობის დაცვა: ფასები მომატებულია 3.9 პროცენტით, რაც 0.32 პროცენტული პუნქტით აისახა მთლიანი ინდექსის ზრდაში. ფასები გაიზარდა ქვეჯგუფებზე: სამედიცინო პროდუქტია, აპარატურა და მოწყობილობა (5.8 პროცენტი), ამბულატორიული სამედიცინო მომსახურება (3.6 პროცენტი) და საავადმყოფოების მომსახურება (1.7 პროცენტი).

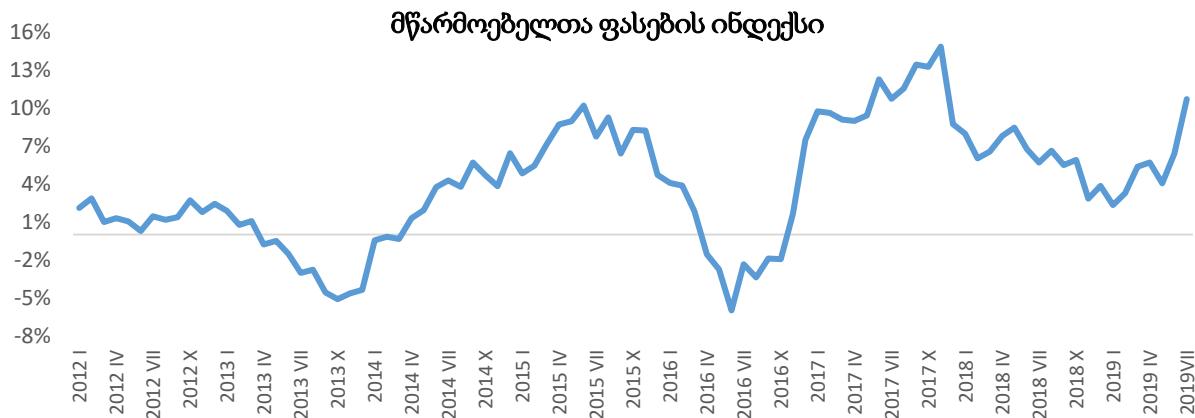
² წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

2019 წლის ივლისის ინფლაციის დეკომპოზიცია ადგილობრივი და იმპორტირებული ინფლაციების მიხედვით შემდეგნაირად: ადგილობრივი ინფლაცია - 2.8 პროცენტი, იმპორტირებული ინფლაცია - 1.1 პროცენტი, ხოლო შერეული - 1.0 პროცენტი.

2019 წლის ივლისში, სამრეწველო პროდუქციის მწარმოებელთა ფასების ინდექსის (PPI) ცვლილება წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით შეადგინა შეადგინა 10.7 პროცენტი და მირითადად გამოწვეულია დამამუშავებელი მრეწველობის პროდუქციაზე და სამთომოპოვებითი მრეწველობისა და კარიერების დაუშავების პროდუქციის ჯგუფზე ფასების გაზრდით. 2018 წელს საშუალოწლიური სამრეწველო პროდუქციის მწარმოებელთა ფასების ინდექსი 6.2 პროცენტზე დაფიქსირდა.

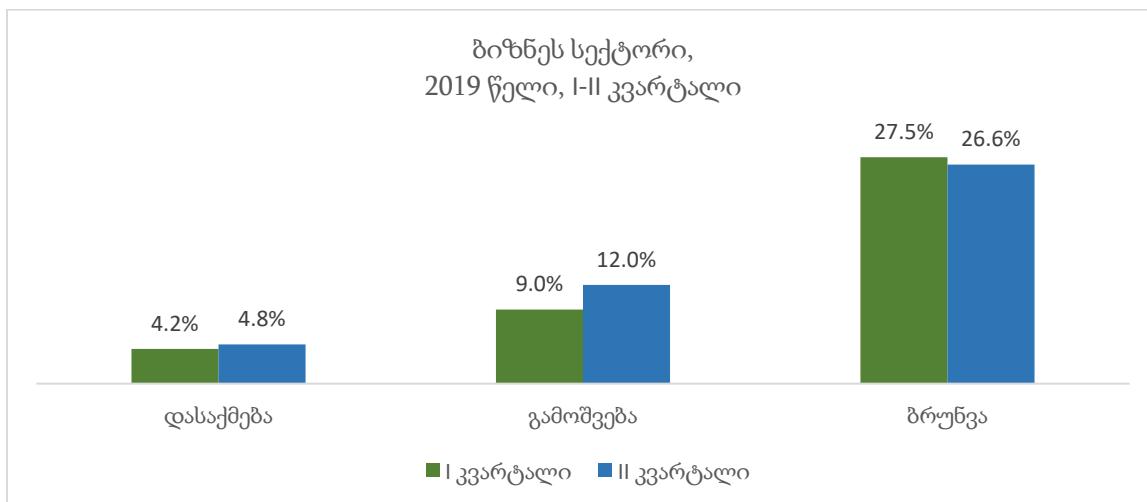
წლიური ინდექსის ფორმირებაზე 2019 წლის ივლისში ძირითადი გავლენა იქონია ფასების ცვლილებამ შემდეგ ჯგუფზე:

- დამამუშავებელი მრეწველობის პროდუქცია: ფასები გაიზარდა 12.0 პროცენტით, რამაც მთლიანი ინდექსის ზრდაზე 9.59 პროცენტული პუნქტით მოახდინა გავლენა. ფასების ზრდა დაფიქსირდა კვების პროდუქტებზე, სასმელებსა და თამბაქოს ნაწარმზე (12.1 პროცენტი), ძირითად ლითონებსა და ლითონის მზა ნაწარმზე (16.1 პროცენტი), ასევე ცელულოზაზე, ქაღალდსა და ქაღალდის ნაწარმზე (35.5 პროცენტი);
- სამთომოპოვებითი მრეწველობისა და კარიერების დამუშავების პროდუქცია: ფასები გაიზარდა 19.3 პროცენტით, რაც მთლიანი ინდექსის ცვლილებაზე 1.25 პროცენტული პუნქტით აისახა;
- ელექტროენერგია, აირი, ორთქლი და ცხელი წყალი: დაფიქსირდა ფასების 1.4 პროცენტიანი კლება, რამაც -0.13 პროცენტული პუნქტით იქონია გავლენა მთლიანი ინდექსის წლიურ ცვლილებაზე.

ბიზნეს სექტორი

კერძო სექტორს ისტორიულად წარმართველი როლი უჭირავს ეკონომიკურ ზრდაში და აღნიშნული ტენდენცია გაგრძელდა 2018 წელსაც.

ბიზნეს სექტორის ბრუნვის მოცულობა 2018 წელს, გასულ წელთან შედარებით, 19.5%-ით გაიზარდა. პროდუქციის გამოშვება 10.5%-ით, ხოლო დასაქმებულთა რაოდენობა 3.7%-ით (ანუ 24,457-ით), სულ დასაქმებულთა რაოდენობამ 684,517 ადამიანი შეადგინა. 2019 წლის მეორე კვარტალში ბიზნეს სექტორის ბრუნვა 26.6%-ით არის გაზრდილი, პროდუქციის გამოშვება 12.0%-ით, ხოლო დასაქმებულთა რაოდენობა 4.8%-ით გაიზარდა და 687,9 ადამიანი შეადგინა.

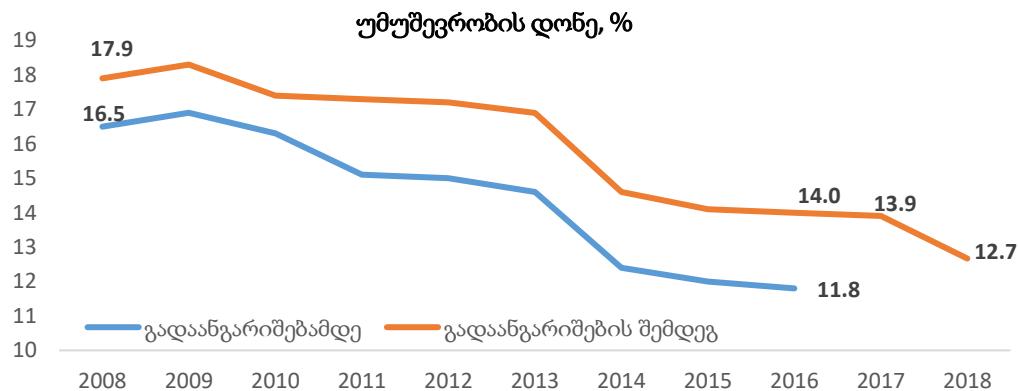

უმუშევრობის დონე

2018 წლისთვის უმუშევრობის დონემ 12.7 პროცენტი შეადგინა, რაც ბოლო წლების განმავლობაში ყველაზე დაბალ წილშია წარმოადგენს. 2017 წელს უმუშევრობა 13.9 პროცენტზე იყო დაფიქსირებული. 2019 წლის პირველ კვარტალში უმუშევრობის მაჩვენებელია 18,8 პროცენტი, ხოლო მეორე კვარტალში მაჩვენებელი დაფიქსირდა 11,4 პროცენტზე.

აღსანიშნავია, რომ 2014 წელს მოსახლეობის აღწერის შედეგად შეიცვალა მოსახლეობის რაოდენობა კლების მიმართულებით. გადაანგარიშდა სამუშაო ძალის მაჩვენებლებიც, რამაც ცვლილება გამოიწვია ასევე უმუშევრობის დონეში. გადაანგარიშებით მიღებული უმუშევრობის დონე უფრო მაღალია, თუმცა ტენდენცია მაინც იგივეა და 2017-2018 წლებში შეინიშნება უმუშევრობის კლება.

2018 წლის მდგომარეობით, უმუშევრობის დონე 12.7 პროცენტს შეადგინდა. მათ შორის, უმუშევრობა ქალაქად შეადგინდა 19.3 პროცენტს, ხოლო სოფლად - 5.8 პროცენტს. 2019 წლის მეორე კვარტლის მონაცემებით, უმუშევრობა ქალაქად შეადგინდა 17.5 პროცენტს, ხოლო სოფლად - 5.1 პროცენტს. უმუშევრობის ყველაზე მაღალი დონით 15-24 და 25-34 ასაკობრივი ჯგუფები გამოირჩევა.

საგარეო სექტორი

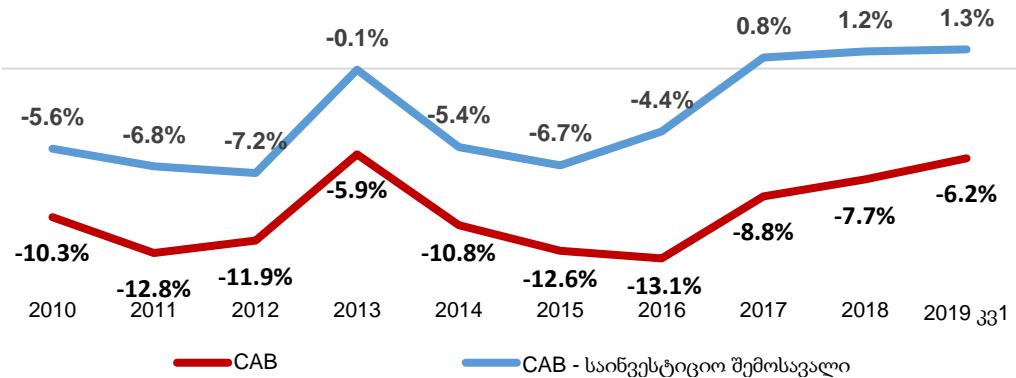
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი

მიმდინარე ანგარიშის მაღალი დეფიციტი საქართველოს ეკონომიკის მოწყვლადობის ერთ-ერთ მთავარ წყაროს წარმოადგენს. ამიტომ, საქართველოს მთავრობამ შეიმუშავა რეფორმები დანაზოგების წასახლისებლად, მწარმოებლურობისა და ექსპორტის ზრდისთვის და დანაზოგები-ინვესტიციების „გეპ“-ის თანდათანობით დასახურად, რაც დაბალანსებულ მიმდინარე ანგარიშს გულისხმობს.

2019 წლის პირველ კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა 6.2 პროცენტი შეადგინა, რაც მნიშვნელოვან გაუმჯობესებას წარმოადგენს. დეფიციტის შემცირება ძირითადად გამოწვეულია საქონლის ბალანსის უარყოფითი სალდოს შემცირებით, რაც ექსპორტის გაუმჯობესებამ გამოიწვია.

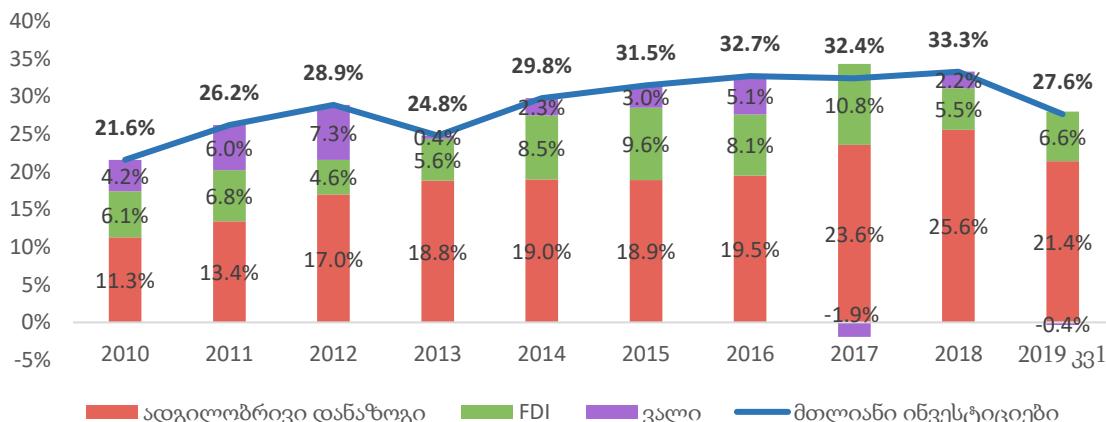
2017 წელს დაწყებული მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის შემცირების ტენდენცია 2018 წელსაც შენარჩუნდა: 2018 წლის პირველ კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა 11.9 პროცენტი შეადგინა, მეორე კვარტალში - 8.8 პროცენტი, მესამე კვარტალში დაფიქსირდა მიმდინარე ანგარიშის მრავალი 0.2 პროცენტზე, რაც ისტორიულად სუკეთესო მაჩვენებელია, ხოლო მეოთხე კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა 10.9 პროცენტი შეადგინა. შესაბამისად, 2018 წელს მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი 7.7 პროცენტამდე შემცირდა. აღნიშნული გაუმჯობესება გამოწვეულია მომსახურების ბალანსის დადებითი სალდოს მნიშვნელოვანი ზრდით.

მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)

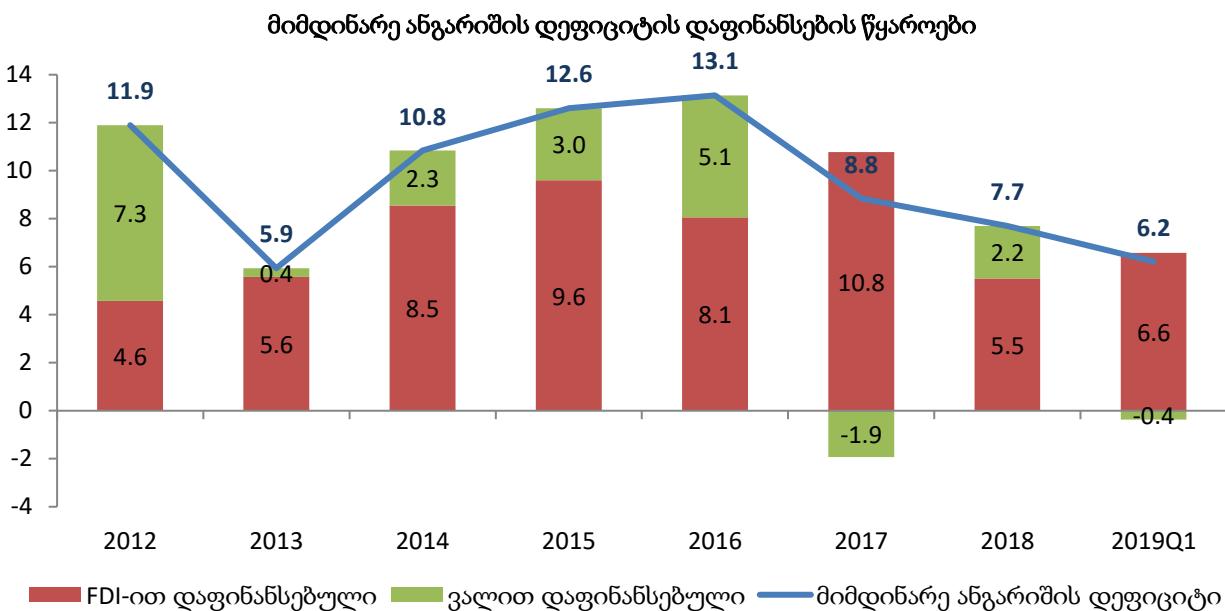

მნიშვნელოვანია, რომ ბოლო წლებში დეფიციტის გაუმჯობესება გამოწვეულია დანაზოგების ზრდით, რასაც ხელი შეუწყო 2017 წლიდან ამოქმედებულია მოგების გადასახადის რეფორმამ. რეფორმის ფარგლებში, რეინვესტირებული მოგება გათავისუფლდა მოგების გადასახადით დაბევრისგან. 2019 წლის პირველ კვარტალში შედარებით შემცირებულია დანაზოგებისა და ვალის წილი ინვესტიციების დაფინანსებაში.

ადგილობრივი ინვესტიციების დაფინანსება

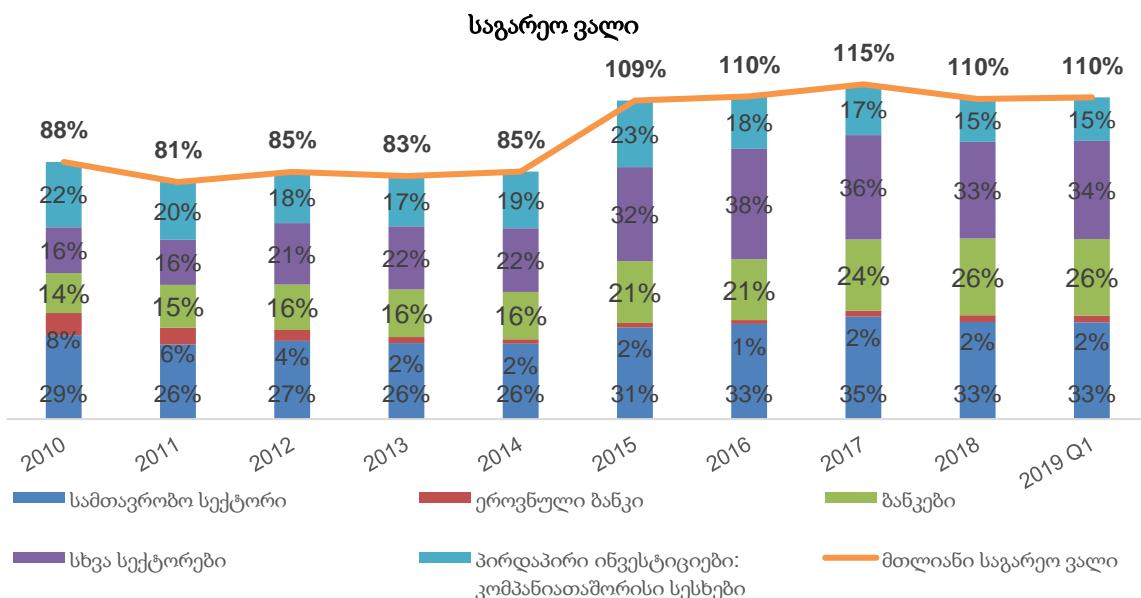
მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსება ხდება ვალით და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით. დეფიციტის ვალით დაფინანსება გულისხმობს ახალი ვალის აღებას და შესაბამისად, უფრო მეტი ხარჯის გაწევას ვალის მომსახურებაზე. ამ მხრივ მნიშვნელოვანია, რომ მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ზრდის ხარჯზე განხორციელდეს. საქართველოში ბოლო პერიოდში გაუმჯობესებულია მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსების სტრუქტურა და 2017 წელს დეფიციტი მთლიანად იყო პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით დაფინანსებული. 2018 წლის მესამე კვარტალში, ადგილი ჰქონდა მიმდინარე ანგარიშის დადებით სალდოს 0.2 პროცენტის ოდენობით, ხოლო დეფიციტის დაფინანსების კუთხით პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა 6.3 პროცენტიანი წვლილი შეიტანა, ხოლო ვალით დაფინანსების საჭიროების არარსებობის გამო ვალის წილმა დაფინანსებაში უარყოფითი მაჩვენებელი, - 6.6 პროცენტი შეადგინა, რაც მნიშვნელოვანი გაუმჯობესებაა ბოლო წლების მანძილზე. რაც შეეხება 2018 წლის მთლიან მაჩვენებელს, დეფიციტი დაფინანსებულია როგორც პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით, ასევე - ვალით, რაც 2019 წლის პირველ კვარტალთან შედარებით განსხვავებულ სტრუქტურას იძლევა. კერძოდ, მიმდინარე წლის პირველ სამ თვეში დეფიციტი დაფინანსებულია მხოლოდ პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით, რომლის სიჭარბემ დეფიციტის შედარებით ვალის გარკვეული ნაწილის დაფარვის შესაძლებლობა გააჩინა.

საგარეო ვალი

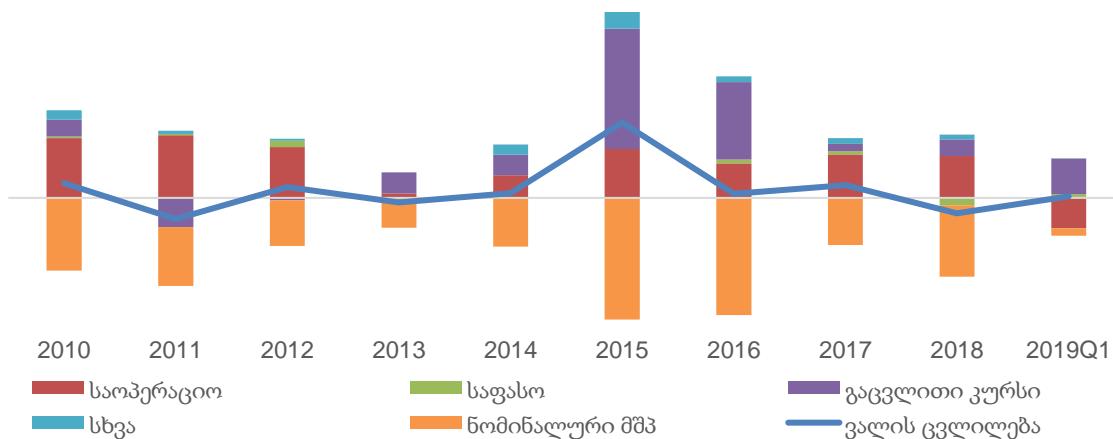
მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტთან ერთად, საქართველოს ეკონომიკის დამატებით სისუსტედ საგარეო ვალი მიიჩნევა, რაც კვლავ რჩება მოწყვლადობის ძირითად წყაროდ. საგარეო ვალი შედგება როგორც სამთავრობო სექტორის ვალისგან, ასევე - კომერციული და ეროვნული ბანკის საგარეო ვალისგან და კომპანიათაშორისი სესხებისგან.

2018 წელს მთლიანი საგარეო ვალი შემცირდა წინა წელთან შედარებით და მთლიანი შიდა პროდუქტის 110 პროცენტი შეადგინა, ხოლო 2017 წელს მთლიანი შიდა პროდუქტის 115 პროცენტი იყო. შემცირება ძირითადად გამოწვეულია სამთავრობო სექტორის ვალის შემცირებითა და კომპანიათაშორისი სესხების კლებით. 2019 წლის პირველ კვარტალში საგარეო ვალი მთლიანი შიდა პროდუქტის 110 პროცენტზე შეარჩუნდა.

საგარეო ვალის ცვლილების დეკომპოზიცია წარმოდგენილია როგორც საოპერაციო ანუ ვალის აღებით, ასევე - საფასო ეფექტით, გაცვლითი კურსის ცვლილებითა და ნომინალური მთლიანი შიდა პროდუქტის ცვლილებით. აღსანიშნავია, რომ 2015-2016 წლებში საგარეო ვალის ზრდაში ყველაზე დიდი წვლილი გაცვლითი კურსის გაუფასურებამ შეიტანა, ხოლო მშპ ძირითადად ხელს უწყობდა საგარეო ვალის შემცირებას. 2018 წელს საგარეო ვალის ზრდის განმაპირობებელი იყო საოპერაციო და გაცვლითი კურსის ეფექტით, თუმცა ნომინალური მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდამ და საფასო ეფექტებმა გადაწონა, რამაც ვალის შემცირება გამოიწვია. რაც შეეხება 2019 წლის პირველ კვარტალს, ვალი გაზრდილია 0.5 პროცენტით, ცვლილებაში კი მთავარი ფაქტორი იყო გაცვლითი კურსის ცვლილება, ვალის აღების შემცირებამ და ეკონომიკურმა ზრდამ კი საგარეო ვალის შემცირებაში შეიტანა წვლილი.

ვალის ცვლილება (მშპ-ს %)

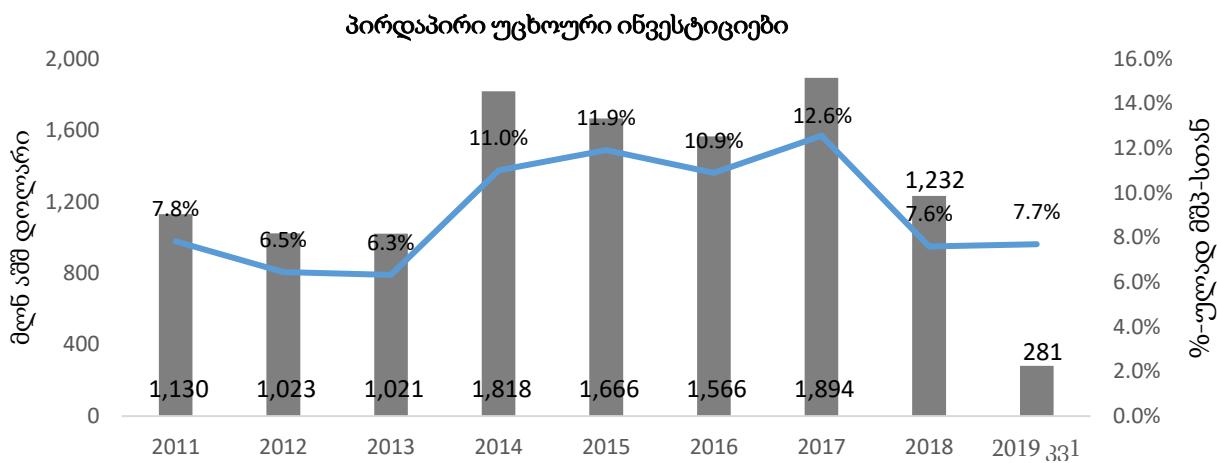

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

2019 წლის პირველ 6 თვეში საქართველოში განხორციელებულმა პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა 473.2 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც წინა პერიოდთან შედარებით 34.9 პროცენტიან კლებას გულისხმობს. შემცირების გამომწვევ ძირითად მიზანზებს შორის აღსანიშნავია მაგისტრალური გაზადენის მშენებლობის პროექტის დასრულება და რამდენიმე საწარმოს გადასვლა საქართველოს რეზიდენტის საკუთრებაში. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები 2019 წლის პირველ ორ კვარტალში განხორციელდა ძირითადად ირლანდიდან (28.1 პროცენტი), თურქეთიდან (22.0 პროცენტი) და აშშ-დან (10.6 პროცენტი). რაც შეეხება სექტორებს, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების 23.7 პროცენტი შეადგინა ენერგეტიკის სექტორში განხორციელებულმა ინვესტიციებმა, სასტუმროებისა და რესტორნების სექტორში 18.3 პროცენტი, ხოლო ტრანსპორტსა და კავშირგაბმულობაში განხორციელდა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების 13.1 პროცენტი.

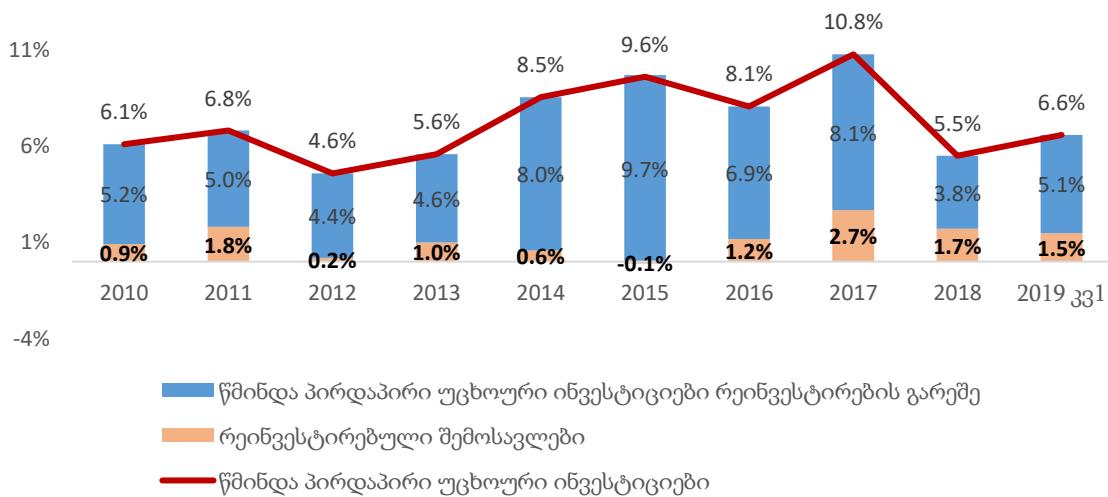
2018 წელს პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ მშპ-ს 7.8 პროცენტი შეადგინა. პირველ კვარტალში ეს მაჩვენებელი 8.9 პროცენტის ტოლია, მეორე კვარტალში 9.7 პროცენტი, მესამე კვარტალში 8.8 პროცენტი, ხოლო მეოთხე კვარტალში - მშპ-ს 4.1 პროცენტი. 2018 წელს ინვესტიციები დიდი მოცულობით განხორციელდა საფინანსო სექტორში - 21.4 პროცენტი, მშენებლობაში - 13.7 პროცენტი და ტრანსპორტსა და კავშირგაბმულობაში - 12.9 პროცენტი.

ბოლო ოთხი წლის განმავლობაში საქართველოში შეინიშნება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მნიშვნელოვანი გაჯანსაღება, რაც სტაბილურად მთლიანი შიდა პროდუქტის 10 პროცენტის გარშემოა. 2018 წელს, წინა წელთან შედარებით, შემცირებულია ინვესტიციები, რის ძირითად მიზანზაც წარმოადგენს მაგისტრალური გაზადენის მშენებლობის პროექტის დასრულების ფაზა, რამდენიმე საწარმოს გადასვლა საქართველოს რეზიდენტების საკუთრებაში და არარზიდენტი პირდაპირი ინვესტორის მიმართ ვალდებულებების შემცირება. 2018 წლის მესამე კვარტალში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ 345 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა, მთლიან შიდა პროდუქტითან 8.2 პროცენტია. მეოთხე კვარტალში კი პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა 197 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა. შედეგად, 2018 წელს განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ 1,232 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც ბოლო პერიოდში განხორციელებულ ინვესტიციებზე ნაკლებია.

მნიშვნელოვანია, რომ 2016 წელს რეინვესტირებაში დაფიქსირდა უმაღლესი მაჩვენებელი და შეადგინა FDI-ის 32 პროცენტი, ხოლო 2017 წელს 43.9 პროცენტი, რაც აჩვენებს, რომ სახელმწიფოს ეკონომიკური პოლიტიკა და გაუმჯობესებული ბიზნეს გარემო დადებითად აღიქმება ინვესტორების მიერ და მეტი ინვესტირო აგრძელებს ბიზნეს გეგმებს საქართველოში. მიმდინარე ეკონომიკური პოლიტიკა და რეფორმები რეინვესტირების მაღალი დონის შენარჩუნებისა და საშუალო და გრძელვადიანი პერიოდის ზრდის წინაპირობაა. რეინვესტირების მზარდი ტემპი მოგების გადასახადის რეფორმას, ეწ ესტონური მოდელის შემოღებას უკავშირდება, რომელიც გულისხმობს, რომ რეინვესტირებული მოგება არ იზეგრება.

წმინდა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები (%-ად მშპ-სთან)

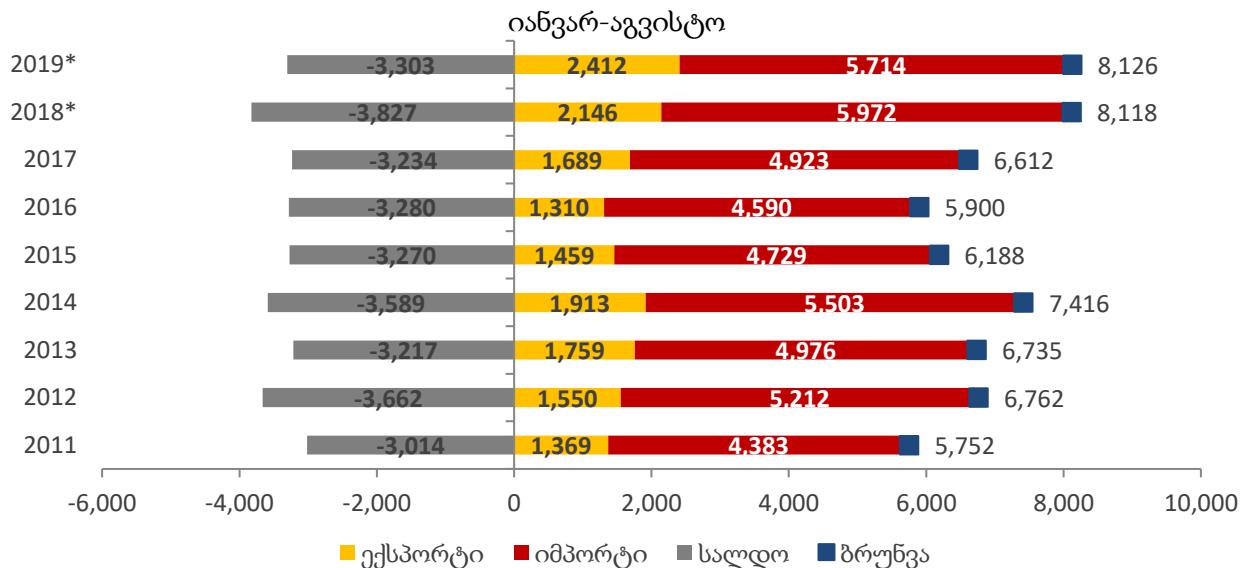

საგარეო ვაჭრობა

2019 წლის იანვარ-აგვისტოში ექსპორტი 12.4 პროცენტით გაიზარდა და 2.412 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, ხოლო იმპორტი 4.4 პროცენტით შემცირდა და 5.714 მლნ აშშ დოლარი დონეზე დაფიქსირდა აღნიშნული კიდევ ერთხელ ადასტურებს, რომ რეგიონში ეკონომიკის გაჯანსაღება კარგად აისახა საქართველოს ექსპორტზე.

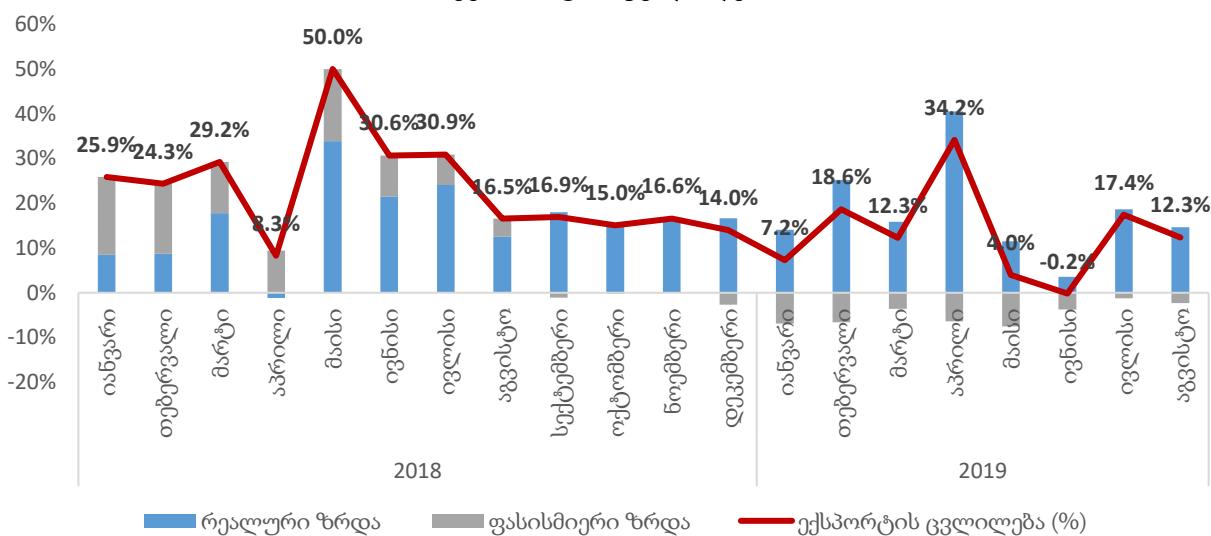
2018 წელს ექსპორტი გაზრდილია 22.6%-ით, ხოლო იმპორტის ზრდამ 14.9% შეადგინა და შედეგად სავაჭრო ბალანსი 561 მლნ აშშ დოლარით გაუზესდა. რაც შეეხება 2019 წლის პირველ ორ კვარტალს, ექსპორტი გაიზარდა 11.5 პროცენტით, ხოლო იმპორტი 4.7 პროცენტით შემცირდა და სავაჭრო ბალანსი 389 მლნ აშშ დოლარით გაუმჯობესდა.

საგარეო ვაჭრობა (მლნ აშშ დოლარი)

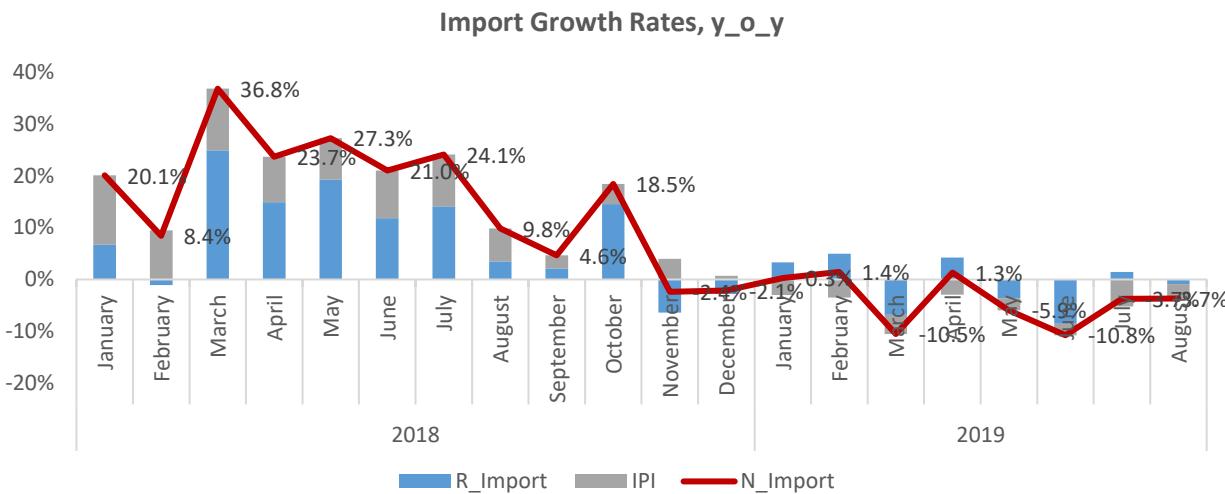

ექსპორტისა და იმპორტის ცვლილებისას მნიშვნელოვანია რეალური ზრდისა და ფასისმიერი ეფექტის გამოყოფა, რათა ზუსტად გაანალიზდეს რეალური ცვლილება რამდენი იყო. 2018 წლის მეორე ნახევარში გაუმჯობესებულია ექსპორტის რეალური ზრდა, განსაკუთრებით კი აღსანიშნავია, რომ სექტემბრიდან ექსპორტის ცვლილების ფასისმიერი ეფექტი უარყოფითი იყო, რაც რეალური ექსპორტის ცვლილების ნომინალური ექსპორტის ცვლილებაზე უფრო მაღალ დონეს გულისხმობს. აღნიშნული ტენდენცია გაგრძელდა 2019 წელსაც. 2019 წლის ივლისში ექსპორტის რეალურმა ზრდამ 18.7 პროცენტი შეადგინა, ხოლო ნომინალურმა ზრდამ 17.4 პროცენტი შეადგინა, ხოლო აგვისტოში ექსპორტის ნომინალური ზრდა 12.3 პროცენტი იყო, ხოლო რეალურმა ზრდამ 14.6 პროცენტი შეადგინა.

ექსპორტის ცვლილება

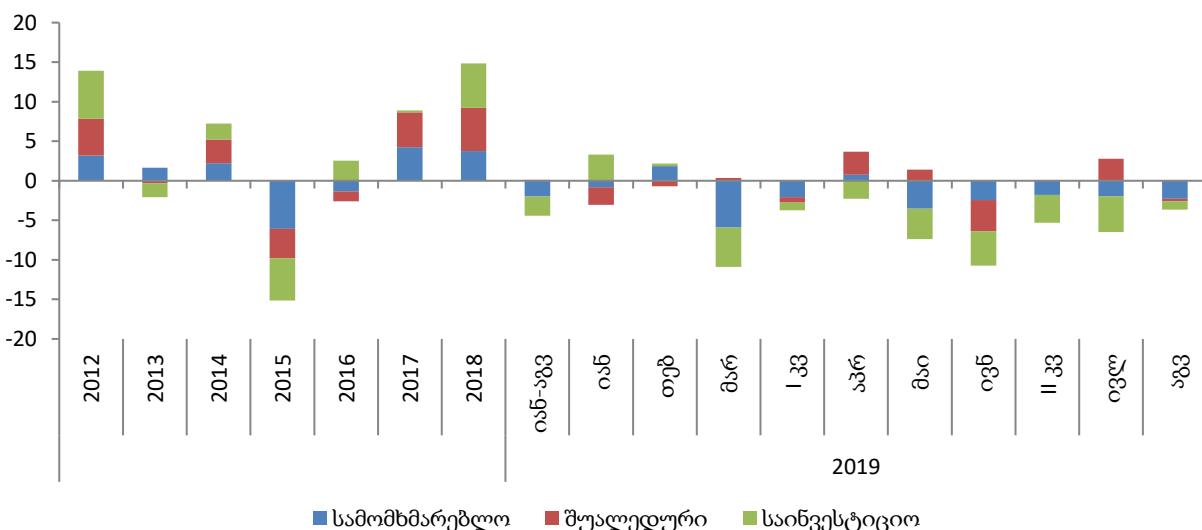

რაც შეეხება იმპორტს, 2018 წელს მის ნომინალურ ზრდაში მნიშვნელოვანი წილი ფასისმიერ ზრდას უკავია. 2018 წლის ნოემბერ-დეკემბერში შემცირებულია რეალური იმპორტი, 2019 წლის იანვარ-თებერვალში კი რეალურმა ზრდამ გადაჲარბა იმპორტის ნომინალურ ცვლილებას. რაც შეეხება 2019 წლის აგვისტოს, იმპორტის რეალურმა კლებამ 2.1 პროცენტი შეადგინა, ხოლო ნომინალურ გამოსახულებაში იმპორტი 3.7 პროცენტით შემცირდა.

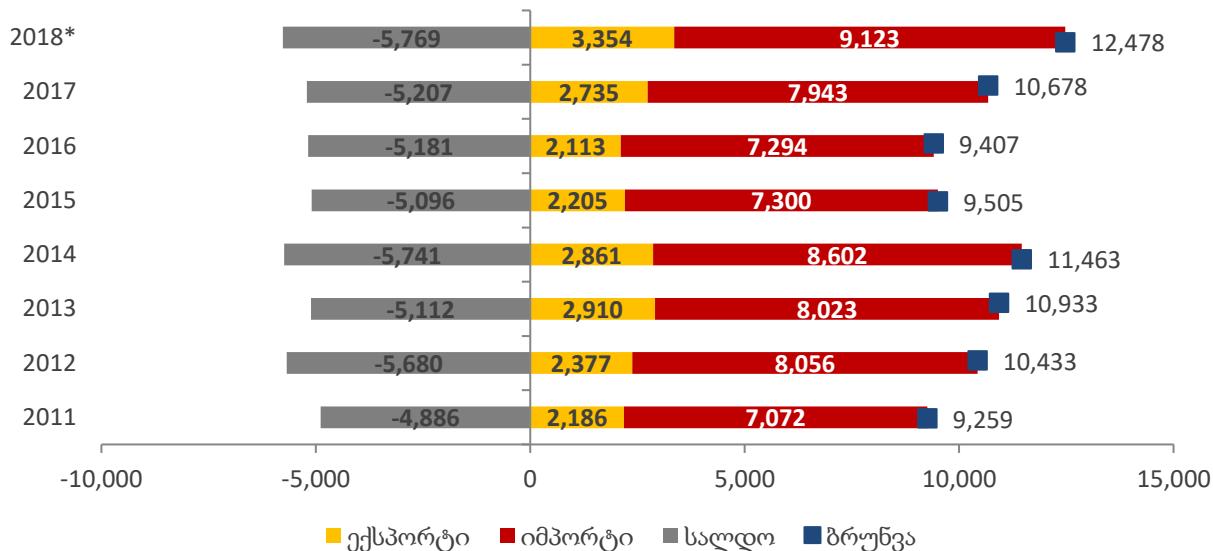
ჯამურად, 2018 წელს ექსპორტი გაზრდილია 22.6 პროცენტით, ხოლო იმპორტის ზრდამ 14.9 პროცენტი შეადგინა, საიდანაც 11.1 პროცენტი გამოწვეული იყო კაპიტალისა და შუალედური საქონლის იმპორტის ზრდით. 2018 წელს, გასულ წლებთან შედარებით გაზრდილია საინვესტიციო საქონლის იმპორტი. რაც შეეხება 2019 წელს, იანვარ-აგვისტოში საინვესტიციო საქონლის იმპორტი შემცირებულია 2.4 პროცენტით, სამომხმარებლო საქონლის იმპორტი - 2.0 პროცენტით, ხოლო შუალედური საქონლის იმპორტი 0.1 პროცენტით არის გაზრდილი.

იმპორტის ცვლილების დეკომპოზიცია

2018 წლის ექსპორტის ზრდაში შემდეგი პროდუქტების ექსპორტის ზრდამ შეიტანა წვლილი: მსუბუქი ავტომობილები (წვლილი ზრდაში 6.4 პროცენტული პუნქტი), სიგარები (წვლილი ზრდაში 3.9 პროცენტული პუნქტი), სპილენძის მაღანები (წვლილი ზრდაში 3.0 პროცენტული პუნქტი), ფერიშენადიობები (წვლილი ზრდაში 1.7 პროცენტული პუნქტი), ღვინი (წვლილი ზრდაში 0.9 პროცენტული პუნქტი). 2019 წლის იანვარ-აგვისტოში ექსპორტის ზრდაში პროდუქტების წვლილი შემდეგნაირად არის განაწილებული: მსუბუქი ავტომობილები (წვლილი ზრდაში 6.5 პროცენტული პუნქტი), სპილენძის მაღანები (წვლილი ზრდაში 5.2 პროცენტული პუნქტი), სამკურნალო საშუალებები (წვლილი ზრდაში 2.1 პროცენტული პუნქტი), მონერალური და მტკნარი წყლები (წვლილი ზრდაში 0.8 პროცენტული პუნქტი).

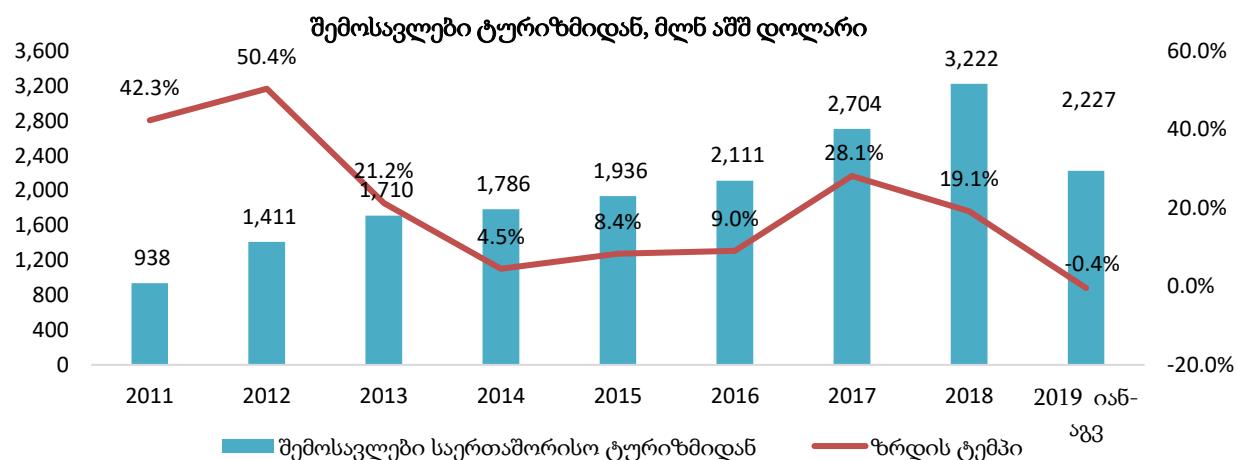
საგარეო ვაჭრობა (მლნ აშშ დოლარი)

ტურიზმი

ბოლო წლების განმავლობაში ტურიზმი კონომიკის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან სექტორად ჩამოყალიბდა. 2019 წლის აგვისტოში ვიზიტორების მთლიანმა რაოდენობამ 1,255 ათასი შედგინა, რაც წინა წლის აგვისტოსთან შედარებით 5.8 პროცენტით მეტია. აღსანიშნავია, რომ ამ ცვლილებაში შედარებით ნაკლებადაა გაზრდილი ტურისტული ვიზიტები, (2.3 პროცენტით). ერთადღიანი ვიზიტორების რაოდენობა კი 9.7 პროცენტით გაიზარდა. ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლები 10.6 პროცენტით შემცირდა და 396 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა.

ვიზიტორების რაოდენობის მზარდი ტენდენციით ხასიათდებოდა 2018 წელი. ჯამურად, 2018 წელს საქართველოში 8 326 ათასი ვიზიტორი შემოვიდა, რაც 10.2 პროცენტით მეტია 2017 წლის იგივე პერიოდზე, ხოლო ტურიზმიდან მიღებულმა შემოსავალმა 3 222 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა და 19.1 პროცენტით აღემატება წინა წლის ანალოგიურ პერიოდს.

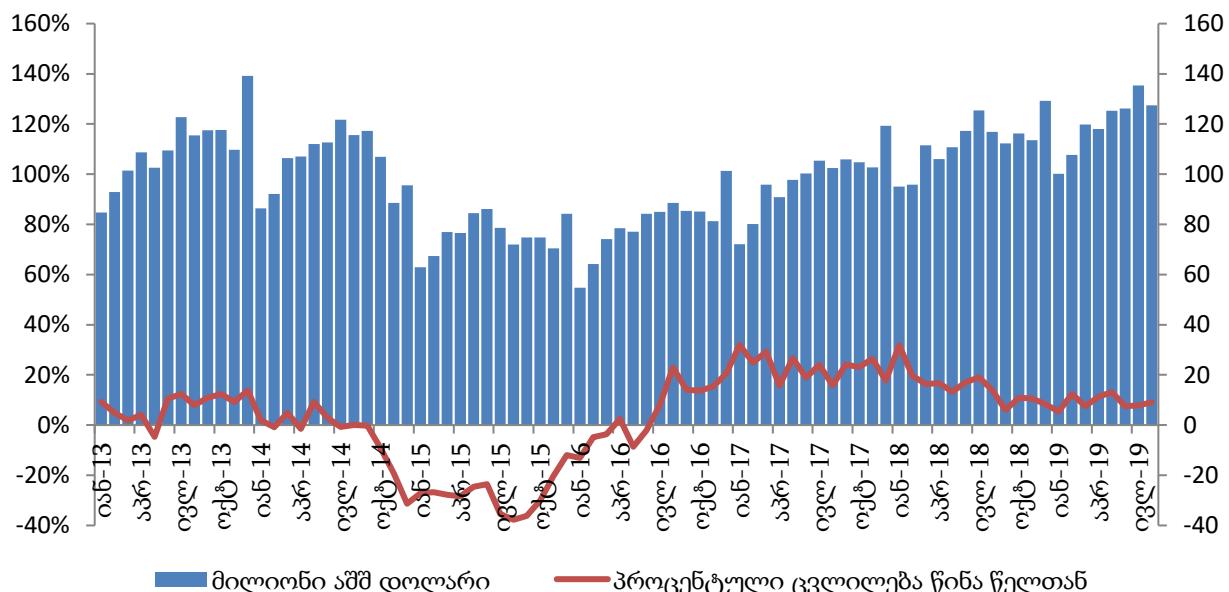

ფულადი გზავნილები

2019 წლის დასაწყისიდან საქართველოში შემოსული წმინდა ფულადი გზავნილები თვეში 100 მილიონ აშშ დოლარს აჭარბებს და აღემატება წინა წლის ანალოგიურ თვეებს. აგვისტოში წმინდა ფულადმა გზავნილება 127.4 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 9.0 პროცენტიან ზრდას გულისხმობს. აგვისტოში წმინდა გზავნილები მნიშვნელოვნად არის გაზრდილი იტალიიდან (3.6 პროცენტიანი წვლილი მთლიან ზრდაში), საბერძნეთიდან (1.7 პროცენტიანი წვლილი), გერმანიდან (0.8 პროცენტიანი წვლილი) და ისრაელიდან (0.8 პროცენტიანი წვლილი). შემცირებულია რუსეთიდან (-4.4 პროცენტიანი წვლილი მთლიან ზრდაში) და აზერბაიჯანიდან (-0.3 პროცენტიანი წვლილი).

ფულადი გზავნილების ზრდა მნიშვნელოვანი იყო 2018 წელსაც. იანვრის თვეში ზრდამ 31.8 პროცენტი შეადგინა, რაც ბოლო წლებში დაფიქსირებული ერთ-ერთი მაქსიმუმია, შემდგომ თვეებში კი ზრდა 14-20 პროცენტის ფარგლებში მერყეობს. სექტემბრიდან ფულადი გზავნილები უფრო დაბალი ტემპით იზრდებოდა, რაც გასული წლის ბოლოს გზავნილების ჩარიცხვის მაღალი მოცულობით არის გამოწვეული.

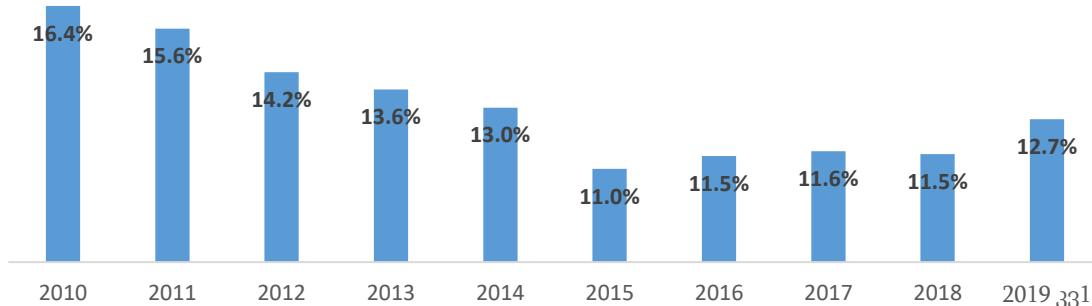
წმინდა ფულადი გზავნილები

საერთო ჯამში, 2018 წელს, უცხოური ვალუტის შემოდინება საქონლის ექსპორტის, ტურიზმისა და გზავნილების გზით გაზრდილია 1 321 მილიონი აშშ დოლარით, ხოლო იმპორტისთვის თანხების გადინება გაიზარდა 1 183 მილიონი აშშ დოლარით. შედეგად კი 2018 წელს მიმდინარე ანგარიშზე დადებითი გავლენა შენიშვნა 137 მილიონი აშშ დოლარის ოდენობით. 2019 წლის იანვარ-აგვისტოში კი უცხოური ვალუტის შემოდინება საქონლის ექსპორტის, ტურიზმისა და გზავნილების გზით გაიზარდა 337 მილიონი აშშ დოლარით, ხოლო იმპორტისთვის თანხების გადინება 264 მილიონი აშშ დოლარითაა შემცირებული.

მიუხედავად იმისა, რომ საგარეო შოკების ამოწურვის შედეგად ბოლო წლებში ფულადი გზავნილები გაიზარდა, გრძელვადიან პერიოდში ფულად გზავნილებზე დამკაიდებულება წლიდან წლამდე მცირდება, რაც ექსპორტისა და ტურიზმის სწრაფი განვითარებით აისახება. თუმცა, 2019 წლის პირველ კვარტალში აღნიშნული მაჩვენებელი გაზრდილია ექსპორტისა და ტურიზმის ზრდასთან ერთად.

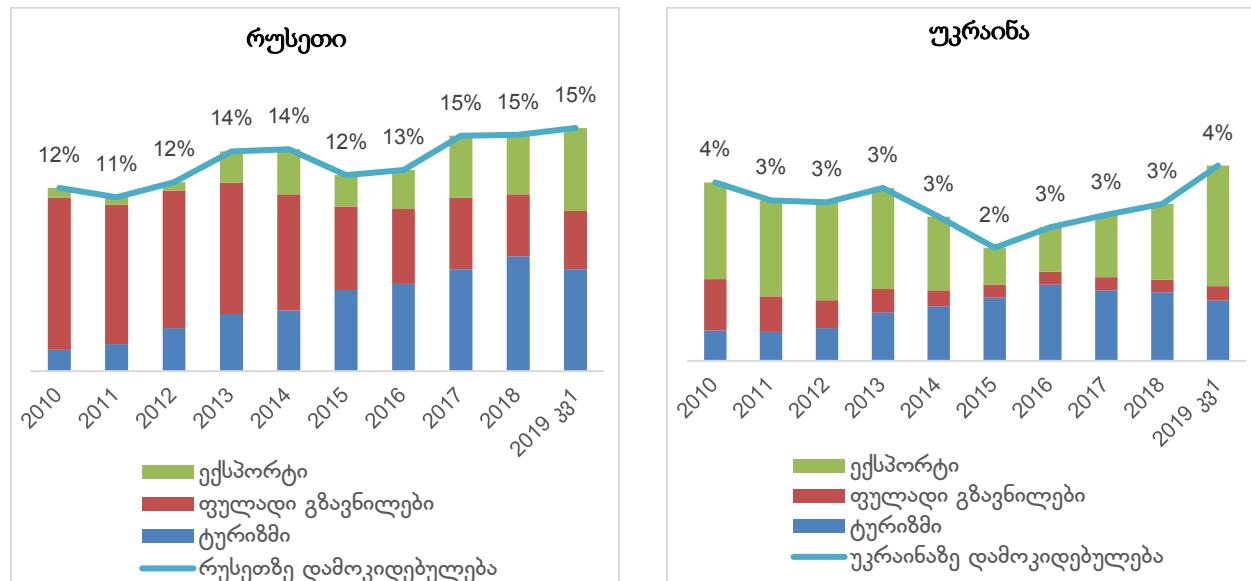
ფულად გზავნილებზე დამოკიდებულება (%-ად CAB-ის შემოსავლებთან)

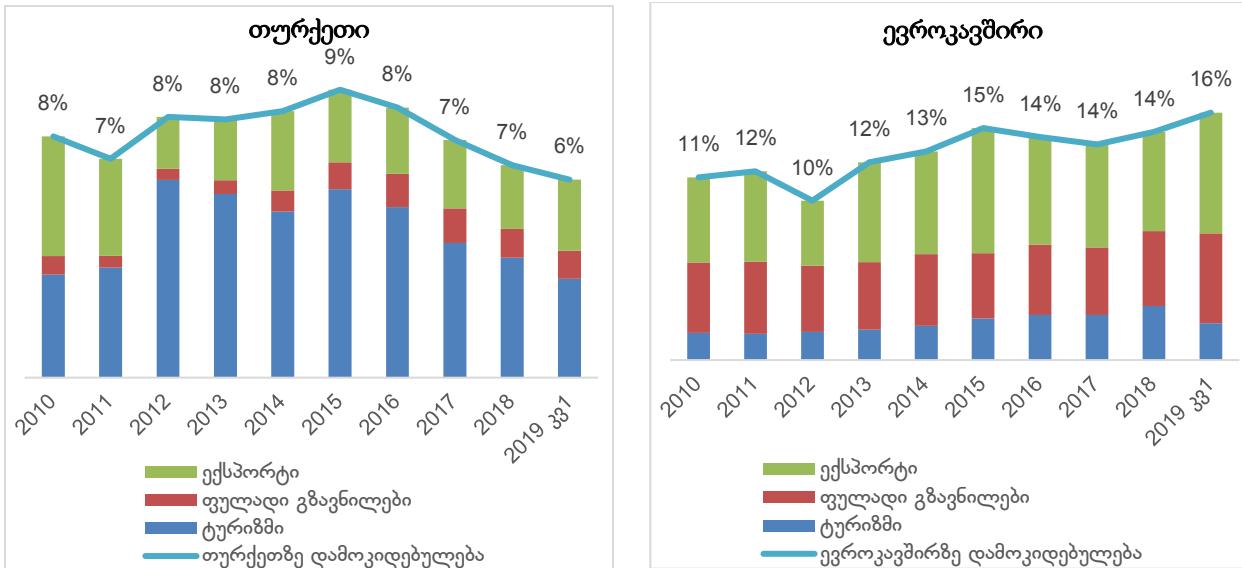

სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულება

საქართველოს ეკონომიკა დივერსიფიცირებულია სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულების მიხედვით. მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტში ექსპორტის, ტურიზმისა და ტრანსფერების წილების მიხედვით, საქართველოს მჭიდრო დამოკიდებულება აქვს რუსეთთან, თურქეთთან, უკრაინასა და ევროკავშირის ქვეყნებთან.

2019 წლის პირველ კვარტალში გაზრდილია უკრაინასა და ევროკავშირზე დამოკიდებულება. ხოლო 2018 წლის მონაცემების მიხედვით, რუსეთზე მთლიანი დამოკიდებულება უცდლელია, თუმცა წინა წლებთან შედარებით 2017-2018 წელს გაზრდილია, მცირედით შემცირებულია თურქეთზე დამოკიდებულება, ხოლო უკრაინასა და ევროკავშირთან შეიმჩნევა დამოკიდებულების ზრდა. ასევე აღსანიშნავა ქვეყნებზე დამოკიდებულების კომპოზიციის ცვლილება. ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში, შეიმჩნევა ტრანსფერების წილის შემცირება, ხოლო ტურიზმის წილის ზრდა რუსეთთან, თურქეთსა და უკრაინასთან. რაც შეეხება ექსპორტს, მის წილს მზარდი ტემპი აქვს რუსეთსა და უკრაინასთან, და თითქმის უცდლელია თურქეთსა და ევროკავშირის ქვეყნებთან.

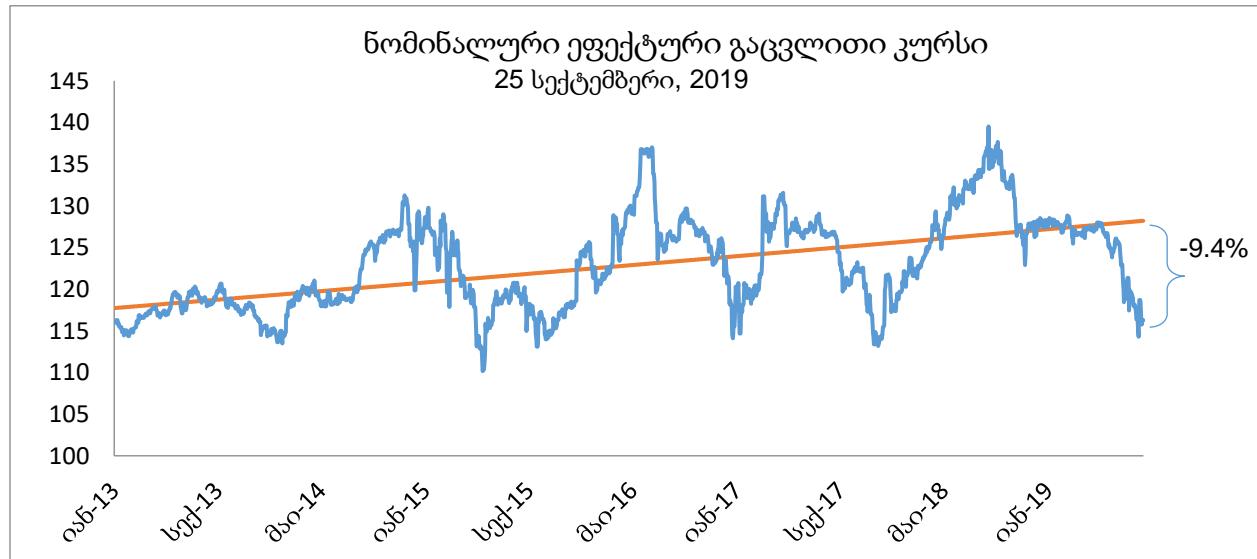

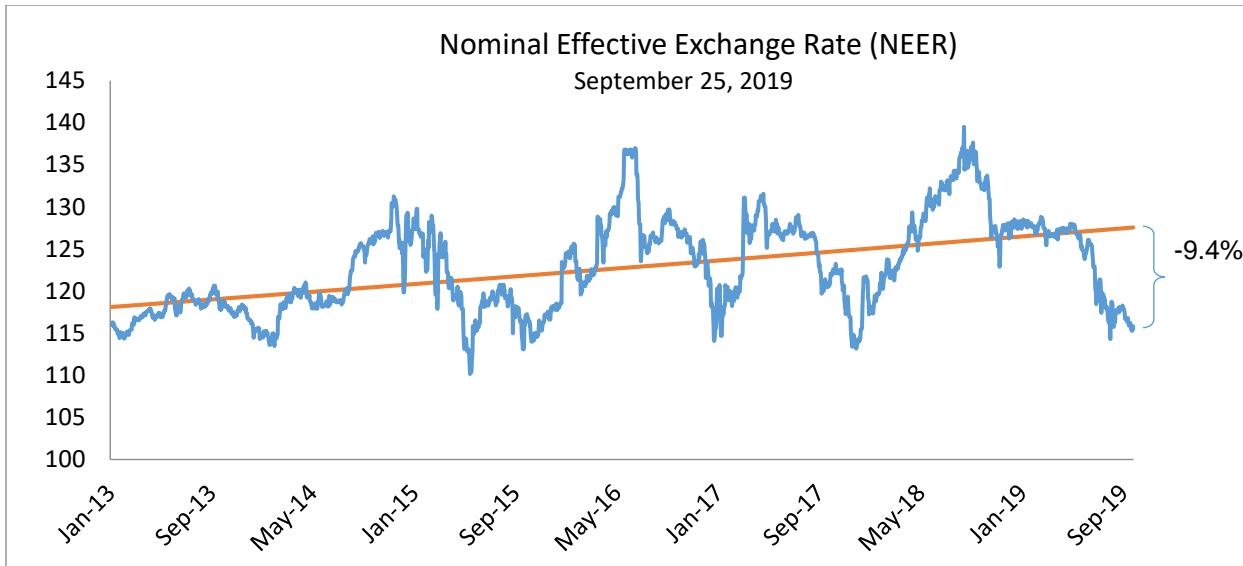
გაცვლითი კურსი

25 სექტემბრის მდგომარეობით, 2019 წლის 1 იანვართან შედარებით, ლარის ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი 9.5 პროცენტით არის გაუფასურებული. გასული წლის 1 იანვართან შედარებით კი 2.2-პროცენტიანი გაუფასურება დაფიქსირდა. რაც შეეხება რეალურ ეფექტურ გაცვლითი კურსს, იგი 4.3 პროცენტით არის გაუფასურებული წინა წლის იანვართან შედარებით და 7.5 პროცენტით არის გაუფასურებული მიმდინარე წლის იანვართან შედარებით.

ლარის ნომინალური ეფექტური კურსი საშუალოვადიანი ტრენდიდან 9.4 პროცენტით არის გაუფასურებული.

	25 სექტემბერი, 2019	25 სექ 2019 - 1 ია 2019	25 სექ 2019 - 1 ია 2018
ეგრო	3.2634	▼ -4.9%	▼ -14.4%
აშშ დოლარი	2.9694	▼ -12.7%	▼ -10.9%
თურქული ლირა	0.5228	▲ 31.5%	▲ 43.5%
რუსული რუბლი	0.0466	▼ -3.6%	▼ -7.8%
ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი	115.60	▼ -9.5%	▼ -2.2%
რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი (აგვისტო, 2019)	110.69	▼ -7.5%	▼ -4.3%

ფისკალური სექტორი

2018 წლის ბიუჯეტი

2018 წელს ბიუჯეტის ფაქტიური შემოსავლების მობილიზება 903.8 მლნ ლარით აღემატება 2017 წლის შესაბამის პერიოდს, რაც 8.3 პროცენტის შეადგენს. ხოლო წლის გეგმიური მაჩვენებელი შესრულდა 101.0 პროცენტით და გადაჭარბებამ 122.7 მლნ ლარი შეადგინა. შემოსავლების გადაჭარბებით მიღებული დამატებითი შემოსავალი სრულად დანაზოგებში წავა და მიმართული იქნება დღგ-ს ზედმეტობების დაბრუნებაზე, ფისკალური ბუფერების გაძლიერებასა და დეფიციტის შემცირებაზე. 2018 წელს დაბრუნდა 521 მლნ ლარის დღგ-ს ზედმეტობა, რაც უპრეცენდენტო მაჩვენებელია და 200 მლნ-ით აღემატება წინა წლების მაჩვენებელს.

2018 წელს ბიუჯეტში გადასახადების სახით მობილიზებულია 10 506.3 მლნ ლარი, რაც წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 7.4 პროცენტით (727.4 მლნ ლარი) მეტია. 2018 წლის გადასახადების დაგეგმილი მაჩვენებელი 10 500.0 მილიონ ლარს შეადგენს. ფაქტიური მაჩვენებელი დაგეგმილზე 0.1 პროცენტით მეტია, რაც 6.3 მლნ ლარს შეადგენს.

ბიუჯეტის დეფიციტი დაღმავალ ტრენდს ინარჩუნებს. 2018 წლის ბიუჯეტის დეფიციტი, წინასწარი მონაცემებით, შეადგენს 2.5 პროცენტს, რაც 0.3 პუნქტით ნაკლებია აღნიშნული პერიოდის დაგეგმილ დეფიციტზე.

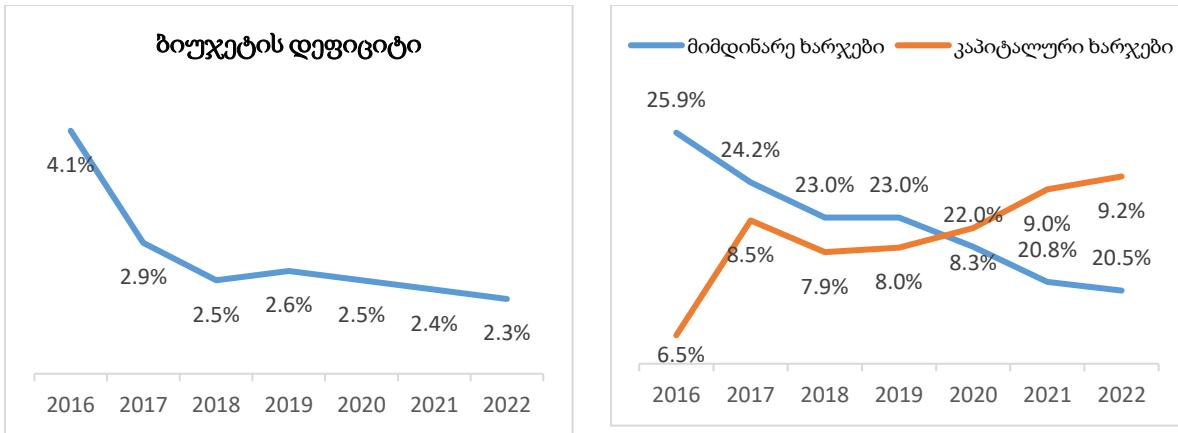
2019 წლის ბიუჯეტის აღწერა

2019 წლის ბიუჯეტის შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 12,578.0 მლნ ლარით. მათ შორის: გადასახადები - 11,280.0 მლნ ლარი; გრანტები - 448.0 მლნ ლარი; სხვა შემოსავლები - 850.0 მლ ლარი.

2019 წლის გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებელი გაანგარიშებულია ეკონომიკური ზრდის 4.5 პროცენტისა და ინფლაციის 3.5 პროცენტანი მაჩვენებლების გათვალისწინებით. აგრეთვე, გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებლების გაანგარიშებისას მხედველობაში იქნა მიღებული კანონმდებლობაში შეტანილი ცვლილებები, საგადასახადო ბაზის ცვლილება, ადმინისტრირების გაუმჯობესება და ქვეყანაში მიმდინარე ეკონომიკური პროცესები. კერძოდ:

- საპენსიო რეფორმის შემოღება (-70.0 მლნ ლარი);
- მეტი ბიზნესის დაბეგორის რეჟიმის შეცვლა (-25.0 მლნ ლარი);
- სსიპების და სხვა ორგანიზაციების ესტონურ მოდელზე გადაყვანა (-30.0 მლნ ლარი);
- BP მიერ გადასახდელი თანხა (140.0 მლნ ლარი);
- ოქროს სიის გაუქმება (100.0 მლნ ლარი);

2019 წლის ბიუჯეტის დეფიციტი დაგეგმილია 2.6 პროცენტის დონეზე, რაც 0.1 პუნქტით აღემატება 2018 წლის ფაქტობრივ დეფიციტს.

უკანასკნელი პერიოდის განმავლობაში, ბიუჯეტის კაპიტალური ხარჯები მზარდი ტენდენციით ხასიათდება, ხოლო მიმდინარე ხარჯები - კლებადით. 2019 წელს დაგეგმილია კაპიტალური ხარჯების 8 პროცენტუმდე გაზრდა, ხოლო მიმდინარე ხარჯების 23 პროცენტიან დონეზე შენარჩუნება. ასევე, აღსანიშნავია, რომ შრომის ანაზღაურებაზე გაწეული ხარჯები 3.9 პროცენტზეა დაგეგმილი, ხოლო 2018 წელს აღნიშნული შეადგენდა 4.1 პროცენტს.

ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები

2019 წლის იანვარ-აგვისტოს გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებელი 7,273.4 მლნ ლარს შეადგენს, ხოლო 2019 წლის იანვარ-აგვისტოს ფაქტური მაჩვენებელი 7,498.8 მლნ ლარს (225.4 მლნ ლარით მეტი), რაც დაგეგმილზე 3.1 პროცენტით მეტია.

- საშემოსავლო გადასახადის სახით მობილიზებულია 2,278.8 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (2,285.0 მლნ ლარი) 99.7%-ია.
- მოგების გადასახადის სახით მობილიზებულია 601.6 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (533.0 მლნ ლარი) 112.9%-ია.
- დაბატებული დირექტულების გადასახადის სახით მობილიზებულია 3,357.5 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (3,261.0 მლნ ლარი) 103.0%-ია.
- აქციზის სახით მობილიზებულია 859.6 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (945.7 მლნ ლარი) 90.9%-ია.
- იმპორტის გადასახადის სახით მობილიზებულია 50.0 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (57.0 მლნ ლარი) 87.7%-ია.
- ქონების გადასახადის სახით მობილიზებულია 363.3 მლნ ლარი.
- სხვა გადასახადი შეადგენს -12.1 მლნ ლარს.

დღგ-ს ავტომატური დაბრუნების სისტემა

2019 წლის თებერვლიდან, გადასახადის გადამხდელებს საშუალება მიეცათ, დღგ-ის დეკლარაციის საფუძველზე წარმოშობილი ზედმეტიანა ავტომატურ რეჟიმში დაბრუნონ. დღგ-ის ავტომატური დაბრუნება ითვალისწინებს დღგ-ის გადასახადისგან წარმოქმნილი ზედმეტობის ახალი და გამარტივებული სისტემით დაბრუნებას დეკლარაციის ჩაბარებისთანავე.

ამ სისტემის ამოქმედების შემდეგ, 2019 წლის იანვრისა და შემდგომი საანგარიშო პერიოდების დეკლარაციების შეფასება, ავტომატიზებული სისტემის მეშვეობით ხორციელდება.

დაბალი რისკის დეკლარაციები, რომელთა რაოდენობა წარმოდგენილი დეკლარაციების არანაკლებ 90 პროცენტია, ყოველთვიურად აისახება დღგ-ის დაბრუნების ბარათზე. ხოლო მაღალი რისკის დეკლარაციები, რომელთა რაოდენობა არ აღემატება თვის მანძილზე წარმოდგენილი დეკლარაციების 10 პროცენტს, ხელით შესწავლის რეჟიმშია. შესწავლის შემდეგ

შესაძლებელია დეკლარაციით დასარიცხი თანხების კორექტირება ან დეკლარირებული მონაცემების შეუცვლელად ასახვა „დღგ-ის დაბრუნების“ ბარათზე.

მოთხოვნილი თანხა ბრუნდება მეწარმის მიერ ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურის პორტალზე (გადამხდელის პირად გვერდზე) შესაბამის ღილაკზე დაჭრით. პროცესი სრულად ეფუძნება მოწინავე საგადასახადო ორგანოთა თანამედროვე გამოცდილებას და ეყრდნობა რისკზე დაფუძნებულ მეთოდოლოგიას.

აღსანიშნავია, რომ 2018 წელს დღგ-ს ზედმეტობის დაბრუნების ფარგლებში, გადამხდელებს დაუბრუნდათ 521 მილიონი ლარი.

მთავრობის ვალი

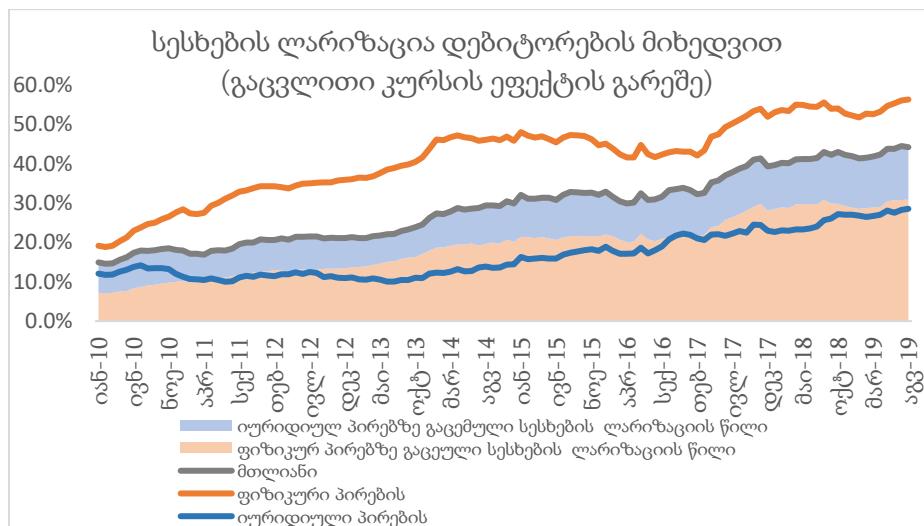
- მთავრობის ვალი 2018 წლის ბოლოსთვის შეადგინა მშპ-ს 42.1 პროცენტი (აქედან საგარეო ვალი იყო 34.2 პროცენტი), ხოლო 2017 წლის ბოლოსთვის ეს მაჩვენებელი იყო 42.4 პროცენტი (საგარეო ვალი - 34.9 პროცენტი), 2016 წლის ბოლოსთვის - 42.4 პროცენტი (საგარეო ვალი - 35.1 პროცენტი) და 2015 წლის ბოლოსთვის - 39.2 პროცენტი (საგარეო ვალი - 32.4 პროცენტი);
- ვალი ზრდა 2015 და 2016 წლებში ძირითადად გამოწვეული იყო გაცვლითი კურსის ცვლილებით;
- საშუალოვადან პერიოდში მთავრობის ვალი მშპ-სთან მიმართებაში 40 პროცენტის ფარგლებში შენარჩუნდება.

ამასთანავე, კაბინეტის ბაზრის განვითარებასთან ერთად გაიზრდება სახაზინო ფასიანი ქაღალდების გამოშვება, რაც ხელს შეუწყობს საგარეო დაფინანსების საჭიროების შემცირებას და მთლიან ვალში საშინაო ვალის წილის ზრდას.

მონეტარული სექტორი

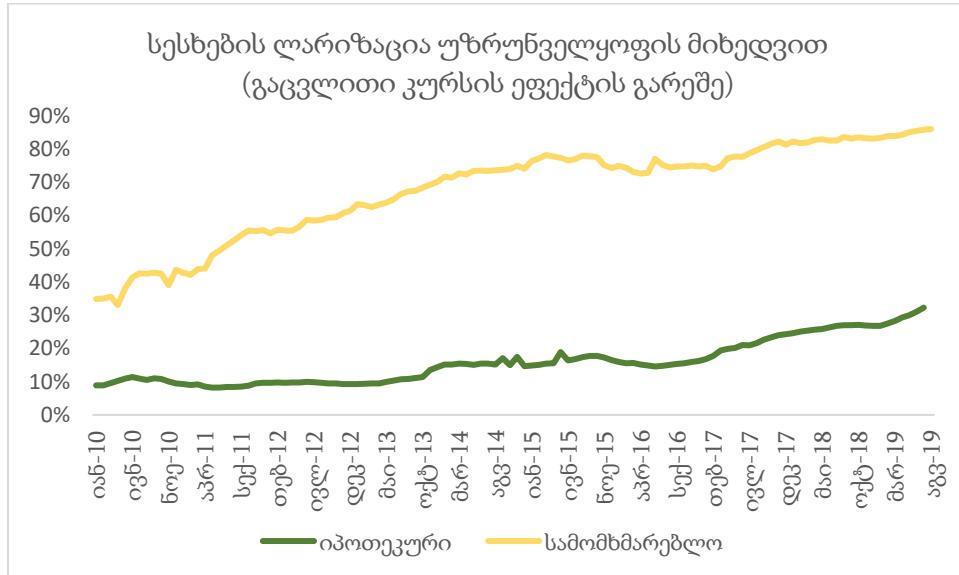
კერძო სექტორის დოლარიზაცია

სესხების ლარიზაციას მზარდი ტენდენცია გააჩნია. მთლიანი სესხების ლარიზაცია მნიშვნელოვანწილად განპირობებულია ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხების ლარიზაციით. 2019 წლის აგვისტოსთვის, ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხების ლარიზაციამ 56.3 პროცენტი შეადგინა, იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხების ლარიზაციამ 28.5 პროცენტი, ხოლო მთლიანად სესხების ლარიზაციამ კი 44.2 პროცენტი შეადგინა.

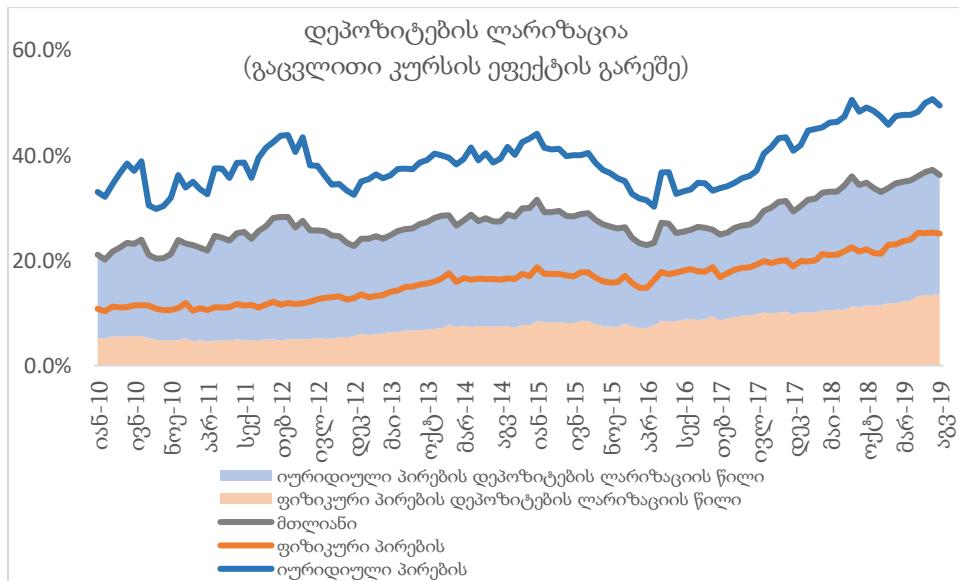

რაც შეეხება სესხების ლარიზაციას უზრუნველყოფის მიხედვით, მზარდი ტენდენცია გააჩნია როგორც იპოთეკური ასევე სამომხმარებლო სესხების ლარიზაციას, მაგრამ სამომხმარებლო სესხების ლარიზაცია მნიშვნელოვნად აღემატება უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი სესხების ლარიზაციას. 2019 წლის აგვისტოსთვის სამომხმარებლო სესხების ლარიზაცია 86.1 პროცენტს შეადგენს, ხოლო იპოთეკური სესხების ლარიზაცია წინა

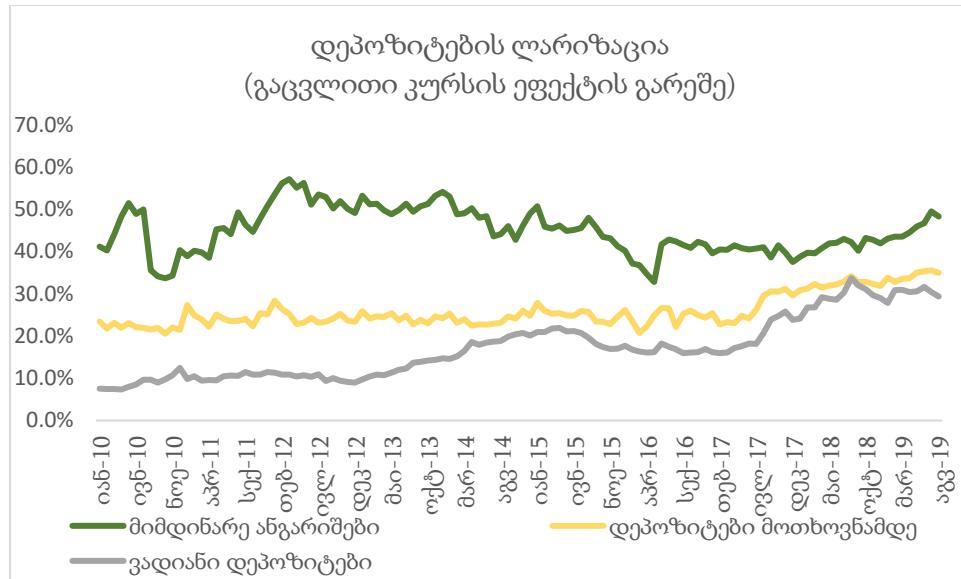
თვესთან შედარებით 1.2 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 2019 წლის ივლისისთვის - 32.3 პროცენტს გაუტოლდა.

დეპოზიტების ლარიზაციას მნიშვნელოვნად განაპირობებს იურიდიული პირების დეპოზიტების ლარიზაცია. 2019 წლის აგვისტოსთვის მთლიანი დეპოზიტების ლარიზაცია 1 პროცენტული პუნქტით შემცირდა წინა თვესთან შედარებით და 36.3 პროცენტი შეადგინა, იურიდიული პირების დეპოზიტების ლარიზაცია ამავე პერიოდში 49.5 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო ფიზიკური პირების დეპოზიტების ლარიზაცია - 25.1 პროცენტს.

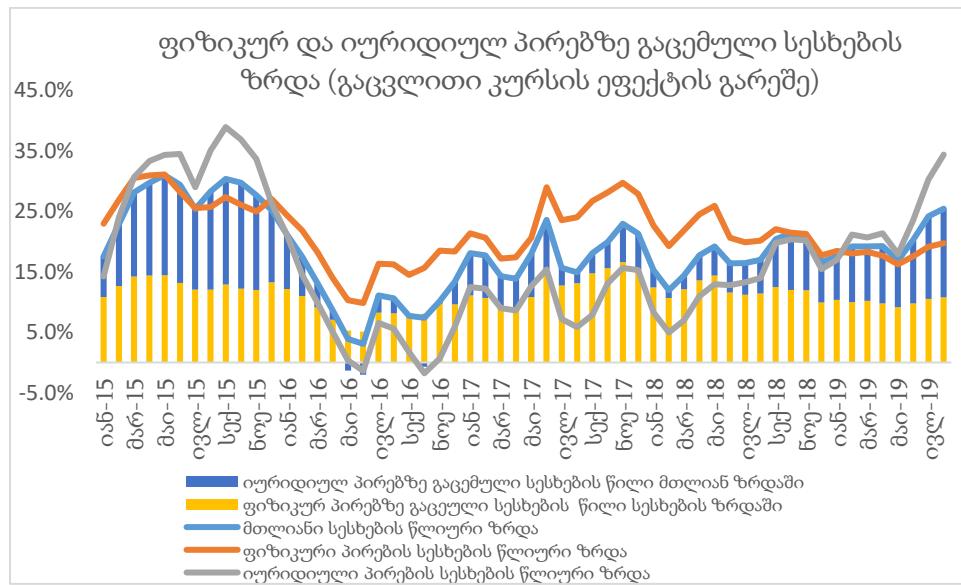

ვადიანი დეპოზიტების ლარიზაცია 2019 წლის აგვისტოსთვის წინა თვესთან შედარებით 1 პროცენტული პუნქტით შემცირდა და 29.4 პროცენტი შეადგინა, ამავე პერიოდში მოთხოვნამდე დეპოზიტების ლარიზაცია 34.9 პროცენტია, ხოლო მიმდინარე ანგარიშების ლარიზაცია 1.3 პროცენტული პუნქტით შემცირდა და 48.3 პროცენტი შეადგინა.

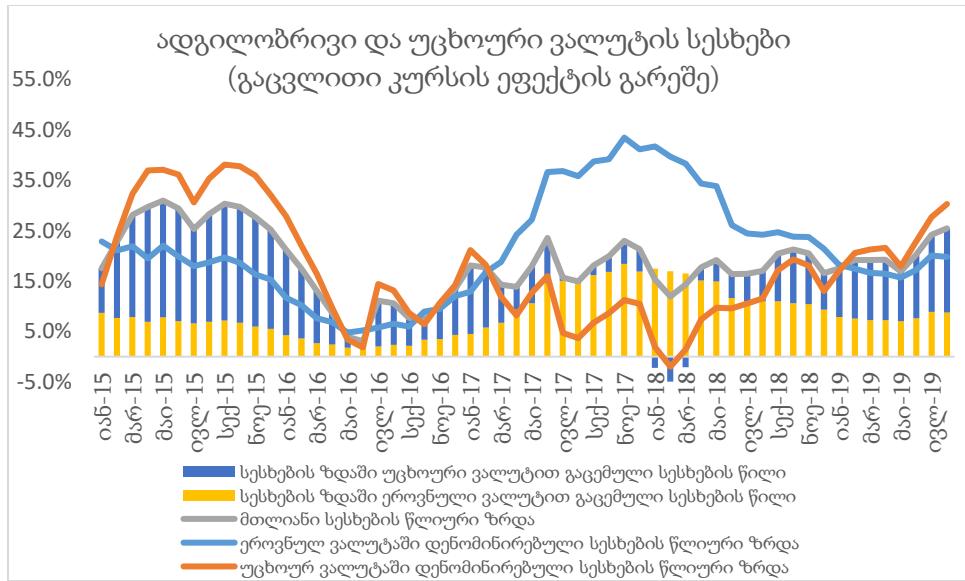

სესხების მიმოხილვა

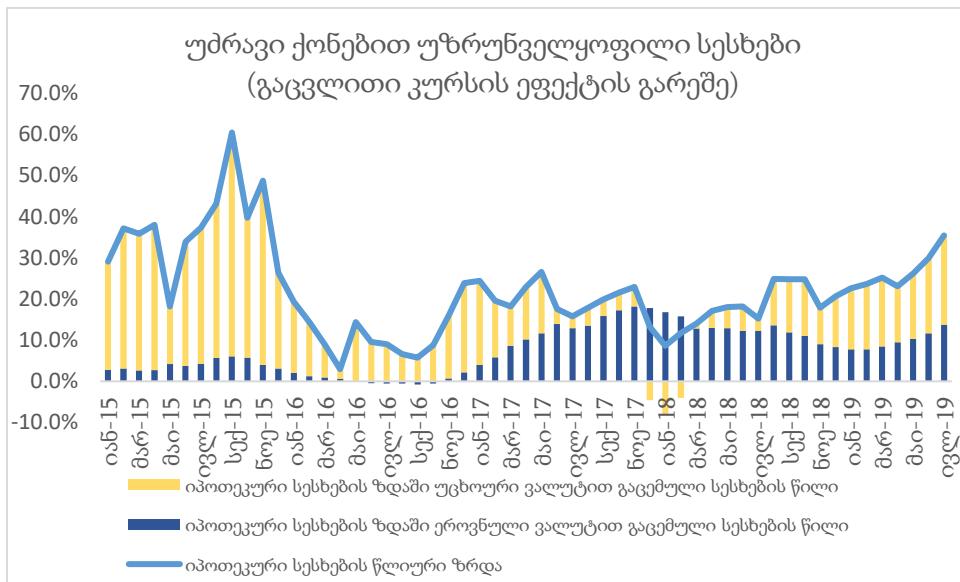
საკრედიტო პორტფელის წლიური ზრდა წინა თვესთან შედარებით 1.2 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 2019 წლის აგვისტოში 2018 წლის აგვისტოსთან შედარებით 25.4 პროცენტი შეადგინა. იურიდიული პირების სესხების წლიური ზრდა კი წინა თვესთან შედარებით 4.1 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და იმავე პერიოდში 34.4 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო ფიზიკური პირების სესხების წლიური ზრდა 19.7 პროცენტს შეადგენს.

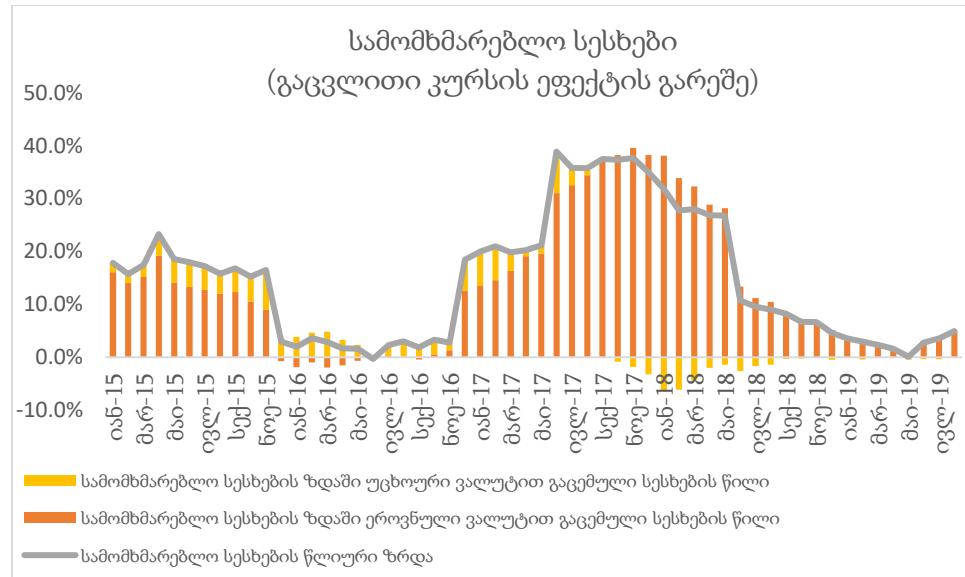
2019 წლის აგვისტოში ეროვნული ვალუტით გაცემული სესხების ზრდამ წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 19.8 პროცენტი შეადგინა, უცხოური ვალუტაში გაცემული სესხების წლიური ზრდა წინა თვესთან შედარებით 2.6 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და იმავე პერიოდში 30.3 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო მთლიანმა საკრედიტო პორტფელის ზრდამ 25.4 პროცენტი შეადგინა. აღსანიშნავია 2018 წლიდან სესხების ზრდაში უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული სესხების წლიური იზრდება.

2019 წლის ივლისისთვის პოთენციური სესხების წლიური წინა თვესთან შედარებით 5.5 პროცენტული პლუტით გაიზარდა და 35.4 პროცენტი შეადგინა. აღსანიშნავია, რომ 2018 წლიდან პოთენციური სესხების ზრდაში უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული სესხების წვლილი იზრდება.

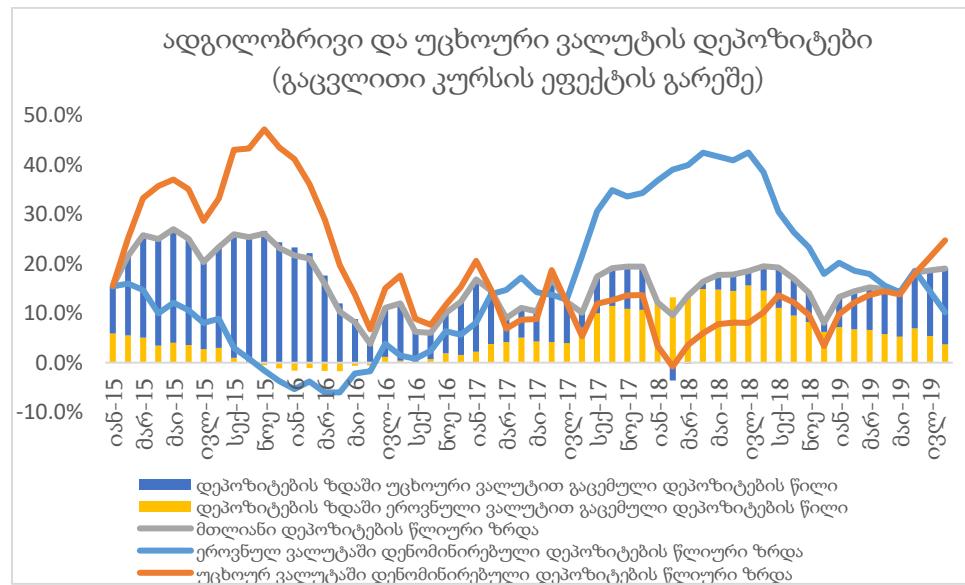

რას შეეხება სამომხმარებლო სესხების წლიურ ზრდას, 2019 წლის აგვისტოსთვის მისი მნიშვნელობა 2019 წლის აგვისტოსთან შედარებით 1.4 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 5 პროცენტს გაუტოლდა. 2017 წლიდან სამომხმარებლო სესხების ზრდას მნიშვნელოვნად განაპირობებს ლარში დენომინირებული სამომხმარებლო სესხების ზრდა.

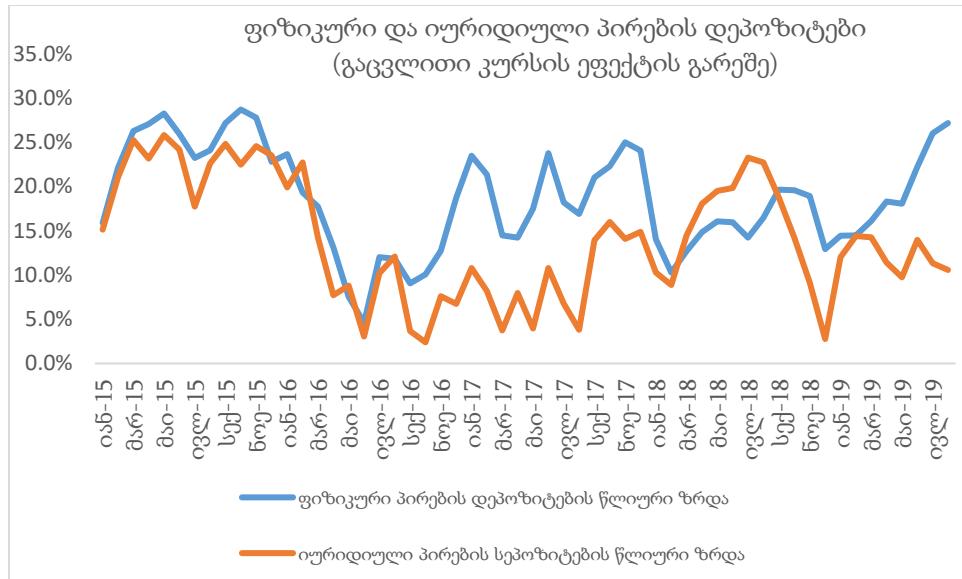

დეპოზიტების მიმოხილვა

მთლიანი დეპოზიტების ზრდა 2019 წლის აგვისტოში 2018 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 19 პროცენტს შეადგინს, ეროვნული ვალუტით დენომინირებული დეპოზიტების წლიური ზრდა წინა პერიოდთან შედარებით 4.2 პროცენტული პუნქტით შემცირდა და 10.2 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო უცხოური ვალუტით დენომინირებული დეპოზიტების წლიური ზრდა - 24.7 პროცენტს.

2019 წლის აგვისტოში ფიზიკური პირების დეპოზიტების წლიური ზრდა წინა თვესთან შედარებით 1.2 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 27.2 პროცენტი შეადგინა და ხოლო იურიდიული პირების დეპოზიტების წლიური ზრდა იმავე პერიოდში 10.6 პროცენტს გაუტოლდა.

მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი

მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი 6.50 პროცენტზეა. 2019 წლის 30 იანვრის მონეტარული კომიტეტის სხდომაზე განაკვეთი ჯერ 7.0 პროცენტიდან შეამცირეს 25 საბაზისო პუნქტით, ხოლო 13 მარტს კიდევ შეამცირეს 25 საბაზისო პუნქტით. შემცირების გადაწყვეტილების მირითად მიზეზად დასახელდა საგარეო რისკების შენელება და ერთობლივი მოთხოვნიდან არსებული ინფლაციური წნების შესუსტება. შესაბამისად, ეროვნული ბანკი ახორციელებს გამაცრებული მონეტარული პოლიტიკიდან ეტაპობრივ გამოსვლას. განაკვეთის შემდგომი ცვლილება დამოკიდებული იქნება მოთხოვნის პოტენციური დონიდან ჩამორჩენის აღმოფხვრის სისწავესა და საგარეო სექტორიდან მომდინარე რისკების სიძლიერეზე.

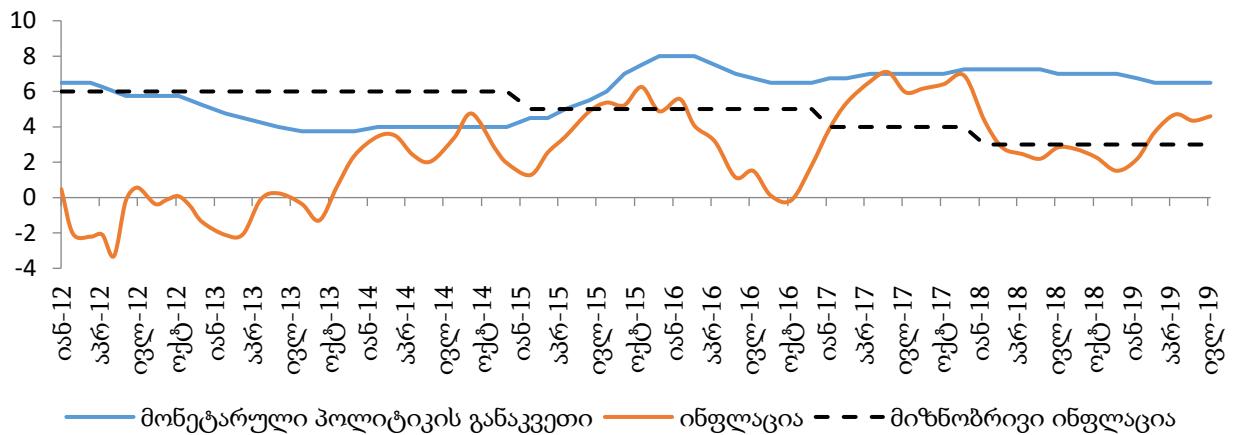
2017 წელს მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა სამჯერ გაზარდა პოლიტიკის განაკვეთი 25 საბაზისო პუნქტით, რაც აისანება აქციზის ზრდისა და ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსის გაუარესების ინფლაციაზე გავლენით. კომიტეტის განცხადებით, ნავთობის საერთაშორისო ფასების ზრდასთან ერთად, გაზრდილია ინფლაციური მოლოდინები და ეკონომიკური აქტივობის მოსალოდნელზე მეტად გაუმჯობესება ასუსტებს მოთხოვნის მხრიდან ინფლაციის შემცირების შესაძლებლობას, რამაც გამოიწვია მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთის ზრდა. არსებული ფაქტორების განეიტრალიზების შემდეგ, 2018 წლის დასაწყისიდან მოსალოდნელი იყო ინფლაციის მაჩვენებლის შემცირება, რაც გამართლდა კიდეც.

2018 წლის იანვრიდან მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა განაკვეთი უცვლელად, 7.25 პროცენტზე დატოვა, რის მთავარ მიზეზად დაასახელა ბოლო პერიოდში ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსის გამყარების ტენდენცია და ერთობლივი მოთხოვნის პოტენციურ დონეზე ქვემოთ არსებობა, რაც ინფლაციაზე შემცირების მიმართულებით მოქმედებს.

2018 წლის 25 ივლისის მონეტარული კომიტეტის სხდომაზე რეფინანსირების განაკვეთი 25 საბაზისო პუნქტით, 7.0 პროცენტამდე შეამცირეს. შემცირების გადაწყვეტილების მირითად მიზეზად დასახელდა ინფლაციის შემცირება და მისი მიზნობრივ მაჩვენებელთან ახლოს ყოფნა, ასევე, ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსის მოსალოდნელზე სწრაფი გამყარება, რაც ამცირებს ინფლაციურ ზეწოლას. მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთის მოსალოდნელზე ნელი ტემპით შერბილება კი გამოწვეული იქნება ერთობლივი მოთხოვნის გაუმჯობესებითა და პროგნოზირებულთან შედარებით მისი პოტენციურ დონეზე უფრო სწრაფი დაახლოებით, რაც არმილებს ინფლაციის შემცირების წნებს.

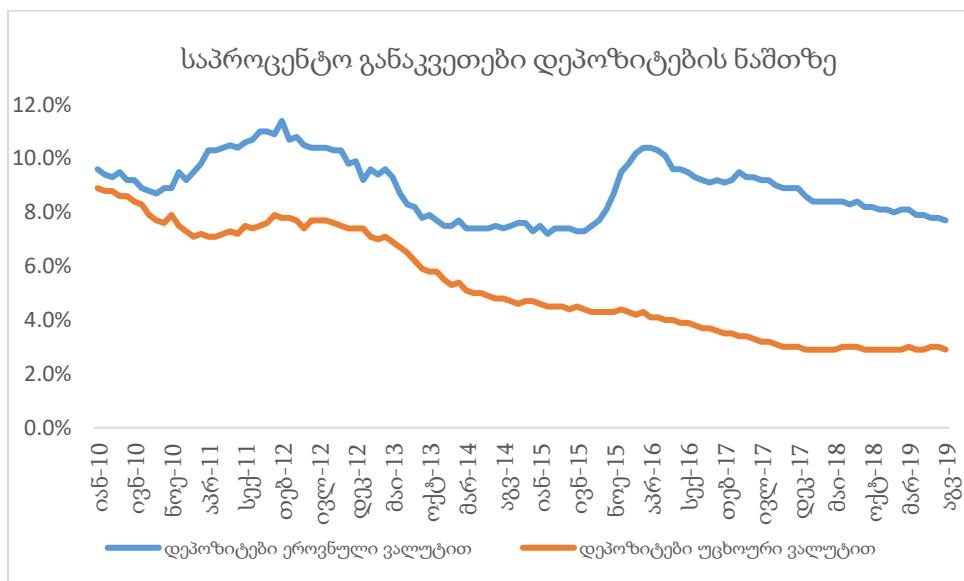
მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი უცვლელი დარჩა ივლისსა და აგვისტოში და ამ ეტაპზე 6.5 პროცენტზეა.

ინფლაცია და მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი

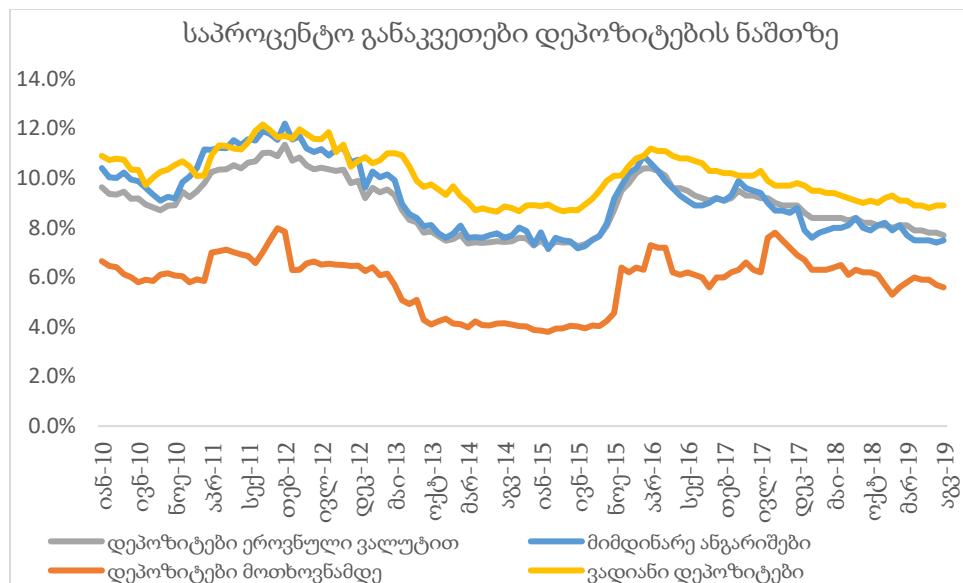

საპროცენტო განაკვეთები

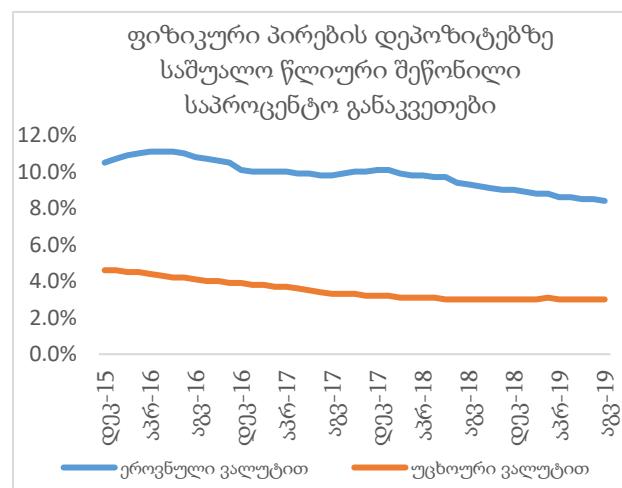
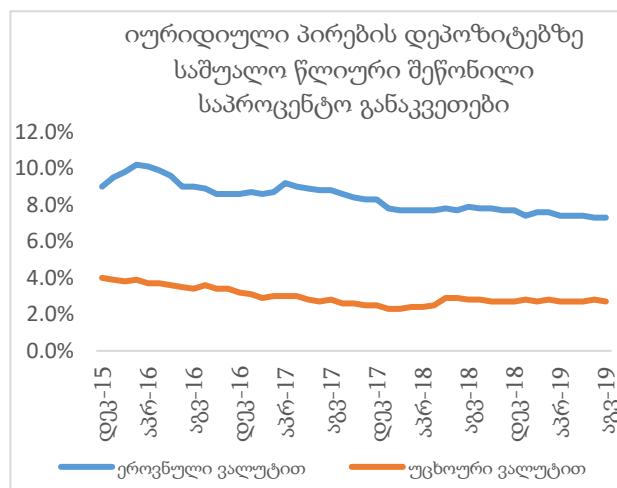
2019 წლის აგვისტოსთვის უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე საპროცენტო განაკვეთმა 2.9 პროცენტი შეადგინა, ხოლო ეროვნული ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე საპროცენტო განაკვეთი იმავე პერიოდში 7.7 პროცენტს უტოლდება.

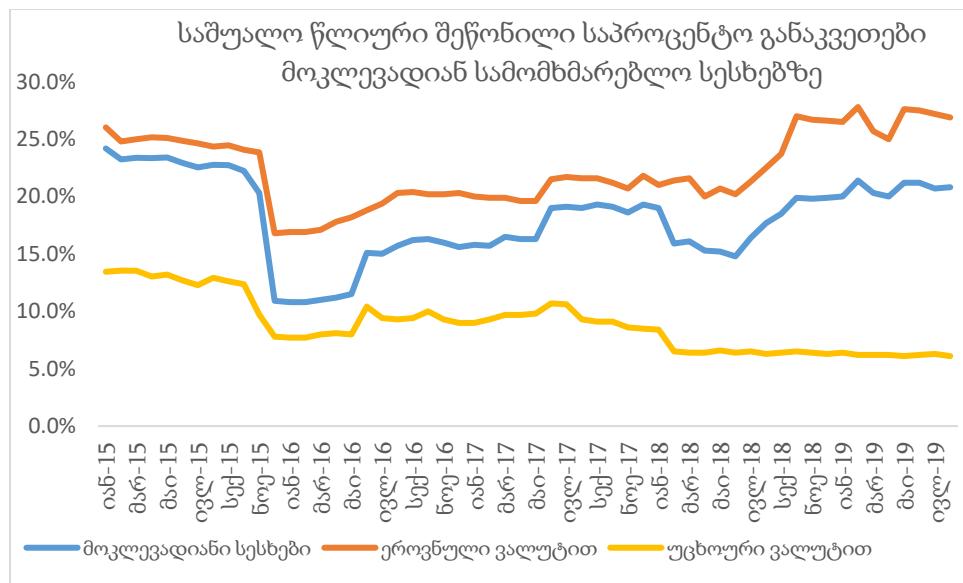
2019 წლის აგვისტოსთვის ეროვნული ვალუტით განთავსებულ მიმდინარე ანგარიშების ნაშთებზე საპროცენტო განაკვეთი 7.5 პროცენტს გაუტოლდა. ამავე პერიოდში საპროცენტო განაკვეთი მოთხოვნამდე დეპოზიტებზე წინა თვესთან შედარებით უმნიშვნელოდ შეიცვალა და 5.6 პროცენტი შეადგინა, ხოლო ვადიან დეპოზიტებზე - 8.9 პროცენტი.

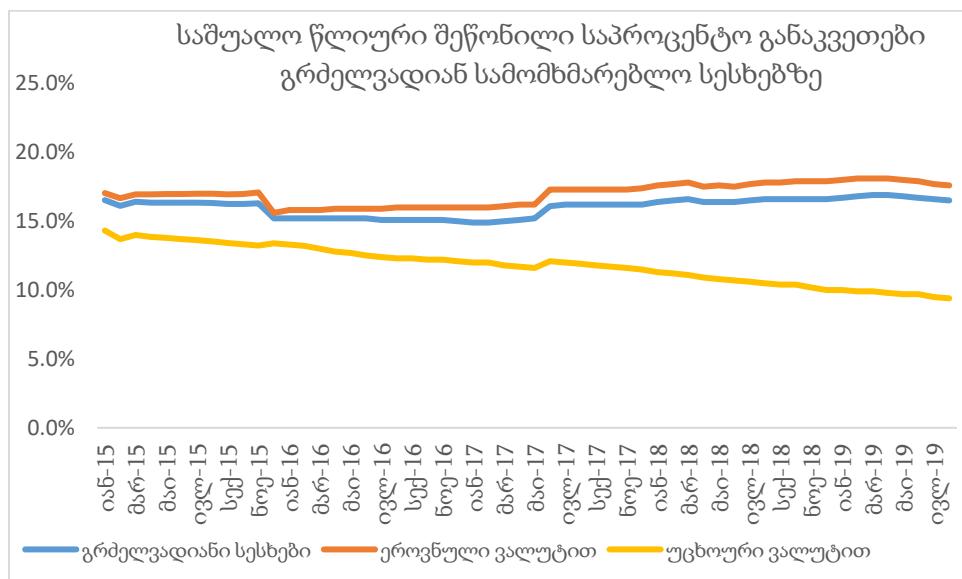
2019 წლის აგვისტოსთვის იურიდიული პირები მიერ ეროვნულ ვალუტაში განთავსებულ დეპოზიტებზე საშუალო წლიური შეწონილი საპროცენტო განაკვეთი 7.3 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე იმავე პერიოდში - 2.7 პროცენტს. რაც შეეხება ფიზიკური პირების დეპოზიტებზე საშუალო წლიურ შეწონილ საპროცენტო განაკვეთებს იმავე პერიოდისთვის, უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე მისი მნიშვნელობა 3 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო ეროვნული ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე - 8.4 პროცენტს.

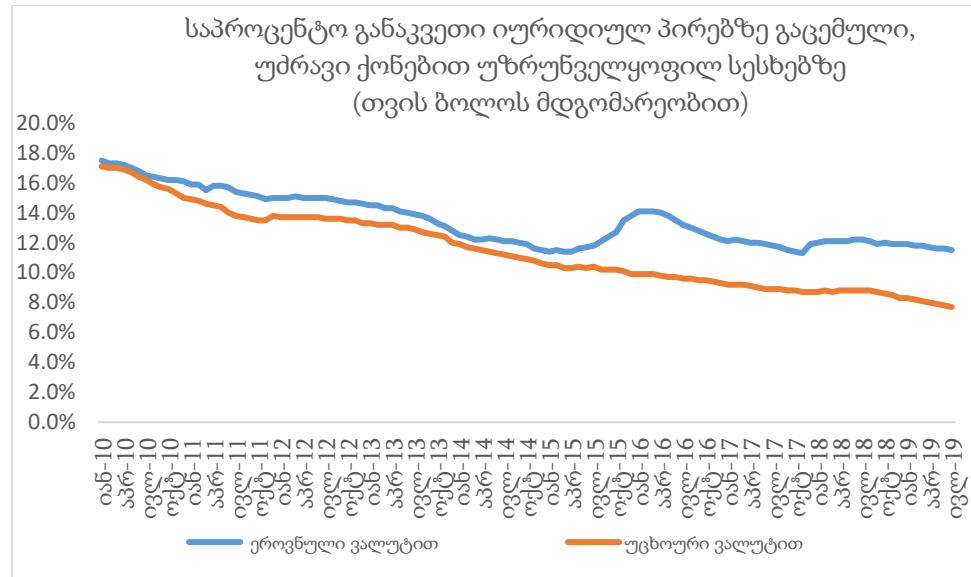
2019 წლის აგვისტოსთვის საშუალო წლიური შეწონილი საპროცენტო განაკვეთი მოკლევადიან სამომხმარებლო სესხებზე 20.8 პროცენტს გაუტოლდა, ამავე პერიოდში ეროვნული ვალუტით დენომინირებულ მოკლევადიან სამომხმარებლო სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი 26.9 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო უცხოური ვალუტით დენომინირებულ სესხებზე - 6.1 პროცენტს.

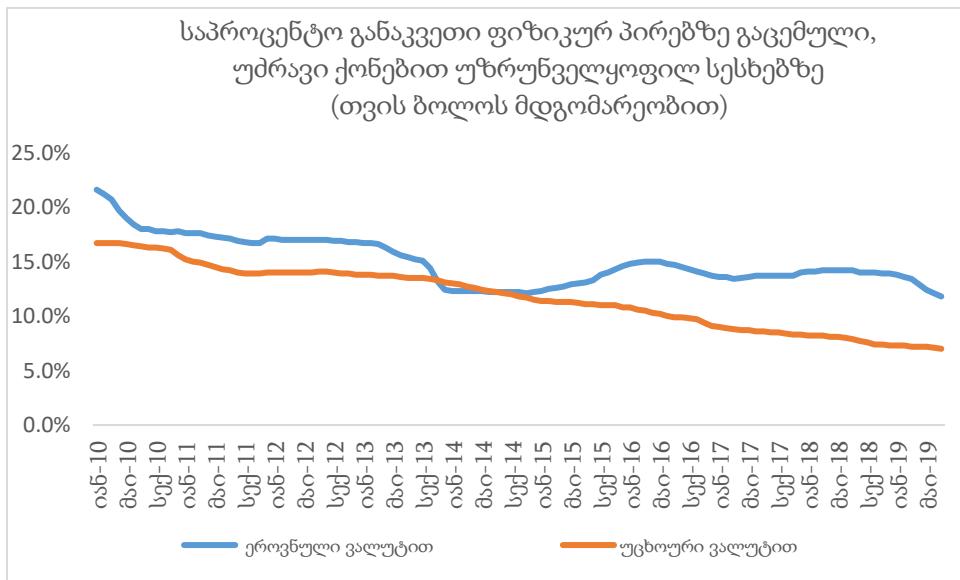
რაც შეხება გრძელვადიან სამომხმარებლო სესხებს, საშუალო შეწონილი საპროცენტო განაკვეთს მნიშვნელოვანწილად ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებული სესხები განსაზღვრავს, მისი მნიშვნელობა 2019 წლის აგვისტოსთვის, 16.5 პროცენტს გაუტოლდა, ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებული სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი იმავე პერიოდში 17.6 პროცენტს შეადგენს, ხოლო უცხოურ ვალუტაში დენომინირებულ სესხებზე 9.4 პროცენტს.

იურიდიულ პირებზე გაცემულ, ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებულ იპოთეკურ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი 2019 წლის ივლისის ბოლოს 11.5 პროცენტს შეადგენდა, იმავე პერიოდში უცხოურ ვალუტაში დენომინირებულ სესხებზე - 7.7 პროცენტს.

იმავე პერიოდში ფიზიკურ პირებზე ეროვნულ ვალუტაში გაცემულ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი წინა პერიოდთან შედარებით 0.3 პროცენტული პუნქტით შემცირდა და 11.8 პროცენტი შეადგენა, ხოლო უცხოურ ვალუტაში 7 პროცენტი.

სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების ბაზარი

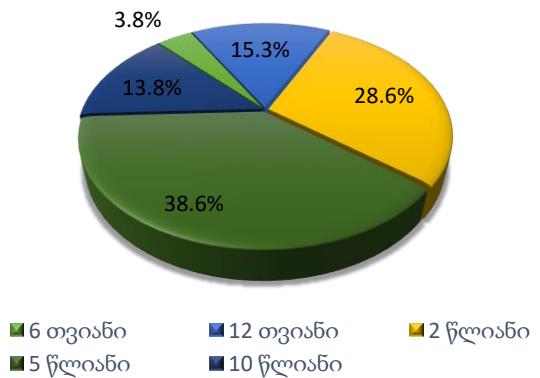
2019 წლის აგვისტოში ჩატარდა 4 აუქციონი ჯამური ემისიით 170 მლნ ლარი, რომლის საშუალო შეწონილმა საპროცენტო განაკვეთმა 6.764% შეადგინა.

გამოშვებულ იქნა 6 და 12 თვის ვადიანობის სახაზინო ვალდებულებები; 2 და 5 წლის ვადიანობის სახაზინო ობლიგაციები. დაიფარა 60 მლნ ლარის მოცულობის ფასიანი ქაღალდები:

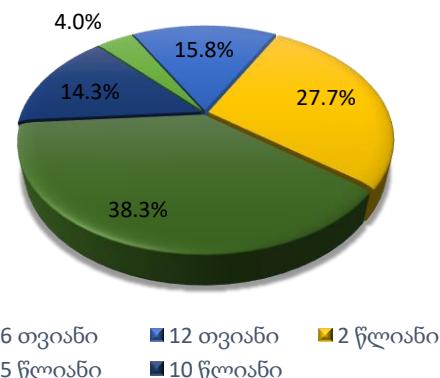
	6M	12M	2Y	5Y	სულ
ემისის მოცულობა	20	40	60	50	170
საშუალო შეწონილი განაკვეთი	6.572	6.558	6.743	7.032	6.764
დაფარვა	20	40	0	0	60
სხვაობა	0	0	60	50	110

ფასიანი ქაღალდების პორტფელის სტრუქტურამ მცირე ცვლილება განიცადა:

პორტფელის მდგომარეობა 31.08.2019

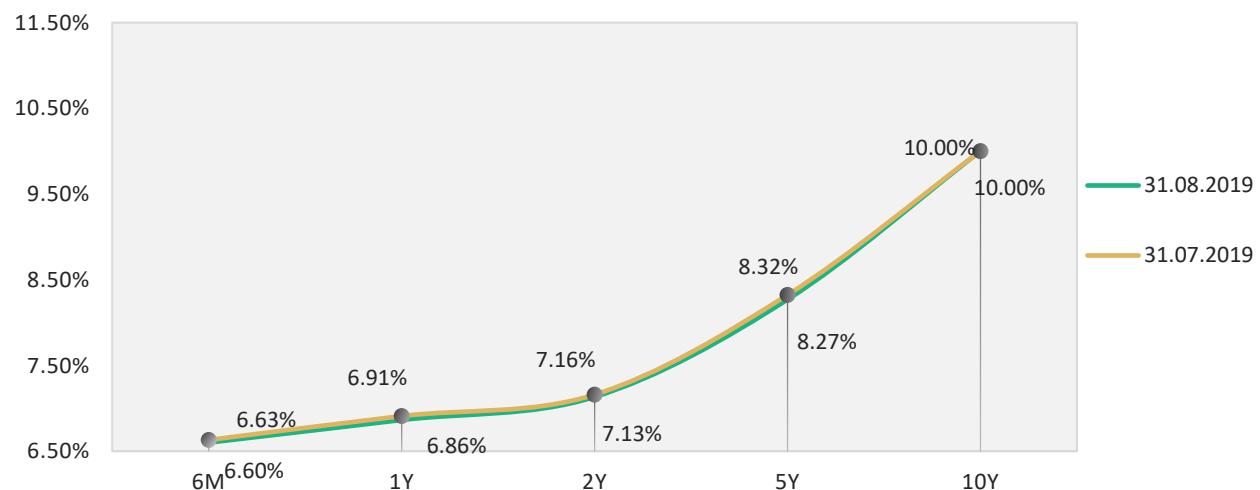

პორტფელის მდგომარეობა 31.07.2019

პორტფელის შემოსავლიანობა უმნიშვნელოდ შეიცვალა.

პორტფელის შემოსავლიანობის მრუდი

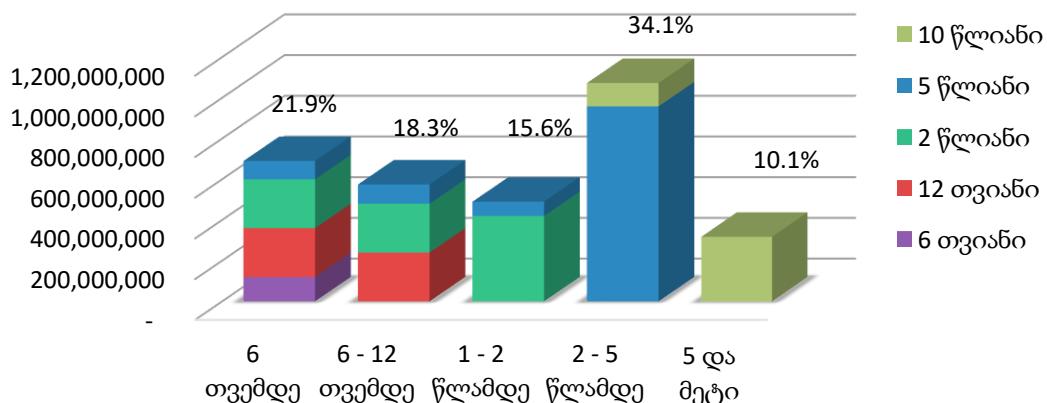

პორტფელში შემავალი ფასიანი ქაღალდების ჯამური საშუალო შეწონილი ვადიანობა (ATM) შემცირდა წინა თვესთან შედარებით.

ფასიანი ქაღალდების დაფარვამდე დარჩენილი საშუალო შეწონილი ვადიანობა (წელი)			
2019	ივნისი	ივლისი	აგვისტო
6 თვე	0.25	0.24	0.24
12 თვე	0.47	0.47	0.47
2 წელი	0.94	1.09	1.04
5 წელი	2.86	3.06	3.04
10 წელი	6.44	6.98	6.41
სულ	2.29	2.48	2.43

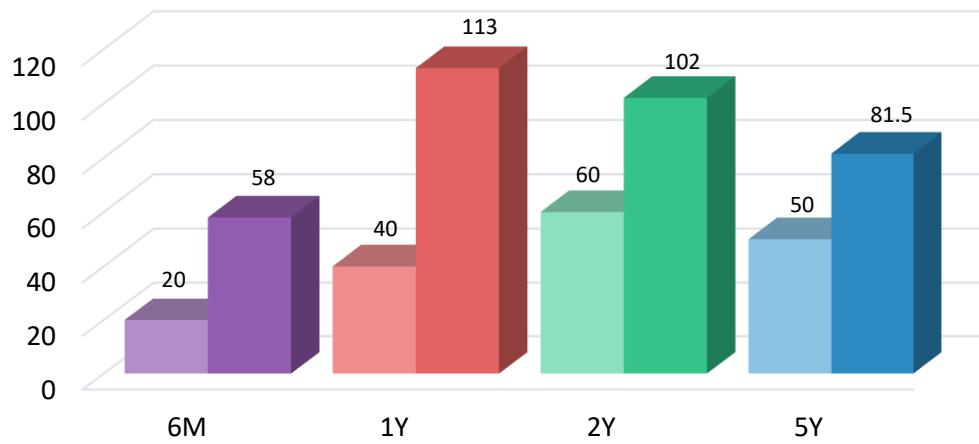
2019 წლის 31 აგვისტოს სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების პორტფელის 40.2 პროცენტი ფორმირებული არის იმ ფასიანი ქაღალდებით, რომელთა დაფარვის ვადა დგება მომავალი 1 წლის განმავლობაში. პორტფელში შემავალი ფასიანი ქაღალდების გადანაწილება დაფარვამდე დარჩენილი ვადის მიხედვით შემდეგია:

პორტფელში შემავალი ფასიანი ქაღალდების კომპოზიცია დაფარვამდე დარჩენილი ვადის მიხედვით

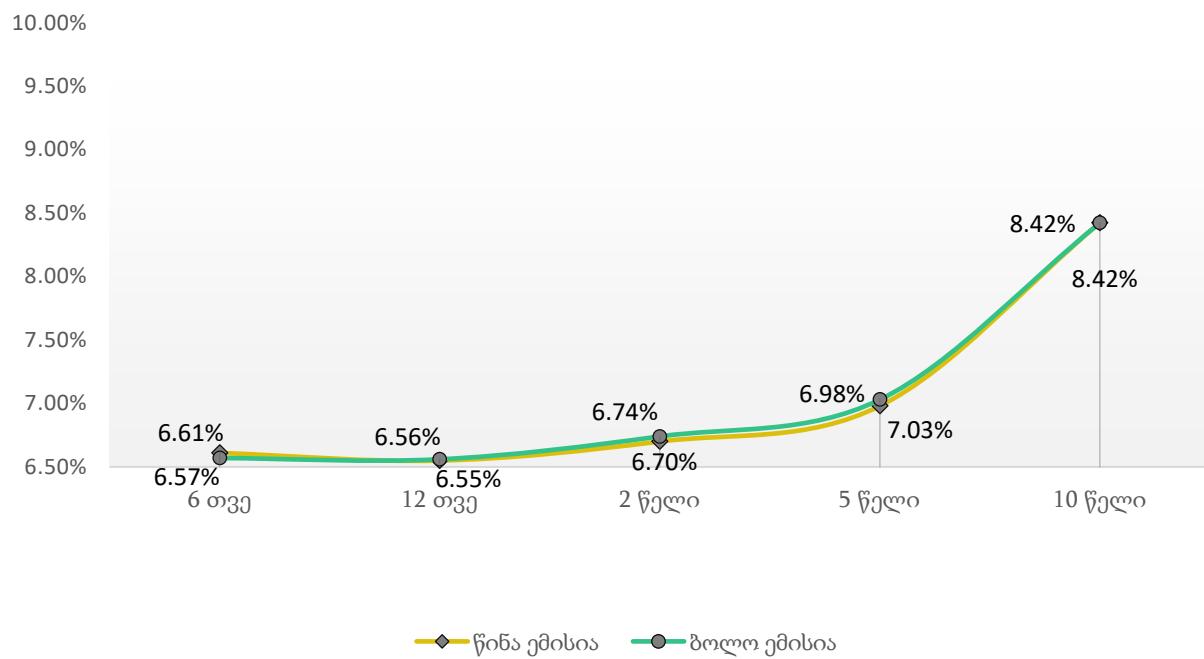

მოთხოვნის კოეფიციენტი გასული თვის მაჩვენებელთან (ივლისი 2.00) შედარებით გაიზარდა და 2.09 შეადგინა.

ემისია და მოთხოვნა მლნ ლარი

თვის განმავლობაში აუქციონებზე დაფიქსირებული საშუალო შეწონილი საპროცენტო განაკვეთები: *

* - თუ მოცემულ თვეში არ განხორციელებულა კონკრეტული ვადის ემისია, გრაფიკზე გამოსახული იქნება წინა პერიოდის შედეგები.

რეიტინგები

საქართველო აგრძელებს თანამშრომლობას საერთაშორისო სარეიტინგო კომპანიებთან Standard & Poor's, Fitch და Moody's. ჩვენი ქვეყანა არა მხოლოდ ინარჩუნებს სტაბილურ რეიტინგს, არამედ - იუმჯობესებს კიდევ. 2019 წლის შეფასების მიხედვით, Fitch-მა საქართველოს სუვერენული საკრედიტო რეიტინგი „BB-“ პოზიტიურიდან „BB“ სტაბილურამდე გაზარდა. აღნიშვნული ზრდა ძირითადად განპირობებული იყო „BB“ ჯგუფის ქვეყნებთან შედარებით მაღალი ეკონომიკური ზრდითა და დაბალი სახელმწიფო ვალით; ასევე, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის მნიშვნელოვანი გაუმჯობესებით, და ფისკალური მდგრადობით. ქვეყნის პერსპექტივა ასევე გაუმჯობესა Standard & Poor's-მა 2019 წელს და „BB-“ სტაბილურიდან „BB-“ პოზიტიურამდე გაზარდა რეიტინგი. რაც შეეხება Moody's-ს, ამჟამად საქართველოს Moody's-თან „Ba2“ სტაბილური რეიტინგი აქვს. აღსანიშნავია, რომ ამ პერიოდში რეგიონის ქვეყნებში შეინიშნებოდა საკრედიტო რეიტინგების გაუარესება, 2017 წლის ბოლოდან მეზობელი ქვეყნების საკრედიტო რეიტინგებმაც დაიწყო გაუმჯობესება, თუმცა 2018 წელს მნიშვნელოვანად გაუარესდა თურქეთის რეიტინგი.

აზერბაიჯანის რეიტინგი Fitch-ის და S&P-ის მიხედვით „BB+“ სტაბილურ დონეზეა, ხოლო Moody's-ის მიხედვით „Ba2“ სტაბილურ დონეზე. Fitch-მა და S&P-მა აზერბაიჯანის საკრედიტო რეიტინგი 2016 წელს შეამცირა „BBB-“-დან „BB+“ ნეგატიურ დონეზე, თუმცა 2018 წლის დასწყისში ორივე კომპანიამ პერსპექტივა ნეგატიურიდან სტაბილურზე გაუმჯობესა. Moody's-მა კი 2016 წელს შეამცირა რეიტინგი „Baa3“-დან „Ba1“-მდე, ხოლო 2017 წელს „Ba1“-დან „Ba2“-მდე.

Fitch-ის შეფასებით სომხეთის რეიტინგი „B+“ პოზიტიურია. ხოლო სარეიტინგო კომპანია Moody's-ის შეფასებით „Ba3“ სტაბილური. Moody's-მა 2016 წელს გააუარესა სომხეთის საკრედიტო რეიტინგი „Ba3“ ნეგატიურიდან „B1“ სტაბილურამდე, ხოლო 2018 წელს პერსპექტივა სტაბილურიდან პოზიტიურზე გაუმჯობესა, 2019 წლის 27 აგვისტოს კი – „B1“ პოზიტიურიდან „Ba3“ სტაბილურამდე.

S&P-ის და Moody's-ის შეფასებით გაუარესდა რუსეთის საკრედიტო რეიტინგიც. 2014 წელთან შედარებით, რუსეთის საკრედიტო რეიტინგი Moody's-ის შეფასებით გაუარესდა „Baa1“ დან „Ba1“ მდე, ხოლო S&P-ის შეფასებით „BBB-“ დან „BB+“ მდე. ამჟამად S&P-ის მიხედვით რუსეთის რეიტინგი კვლავ „BBB-“ სტაბილურზეა, ხოლო Moody's-ის მიხედვით „Baa3“-ზეა გაუმჯობესებული სტაბილური პერსპექტივით. რაც შეეხება Fitch-ს, რუსეთის რეიტინგი 2019 წლის აგვისტოში გაუმჯობესდა და „BBB-“ პოზიტიურიდან „BBB“ სტაბილურზე გადაინაცვლა.

თურქეთის საკრედიტო რეიტინგი Fitch-ის მიხედვით „BB-“ ნეგატიურია, S&P-ის მიხედვით „B+“ სტაბილური, ხოლო Moody's-ის მიხედვით „B1“ ნეგატიური. Moody's-მა 2016 წლის სექტემბერში შეამცირა თურქეთის საკრედიტო რეიტინგი „Baa3“-დან „Ba1“-მდე, 2017 წლის მარტში თურქეთის საკრედიტო რეიტინგი სტაბილურიდან ნეგატიურით შეცვალა, ხოლო 2018 წელს ჯერ „Ba2“-მდე გააუარესა რეიტინგი, ხოლო შემდეგ „Ba3“-მდე, გაუარესდა რეიტინგი 2019 წლის ივნისშიც და დღეს არსებული „B1“ ნეგატიური შეადგინა. 2016 წელს S&P-მა რეიტინგი შეამცირა „BB+“-დან „BB-“-მდე, 2018 წელს კი ჯერ „BB-“-მდე, ხოლო შემდეგ „B+“ სტაბილურამდე. Fitch-მა 2017 წელს თურქეთის საკრედიტო რეიტინგის შეფასება „BBB-“ დან ჯერ „BB+“ მდე შეამცირა, 2018 წელს – „BB“ ნეგატიურამდე, ხოლო 2019 წლის ივნისში კი „BB-“ ნეგატიურამდე.

სარეიტინგო სააგენტოების განცხადებით, საქართველოს რეიტინგის გაუმჯობესება გამოწვეულია იმით, რომ საქართველოს ეკონომიკა მდგრადი აღმოჩნდა 2014 წელს რეგიონში დაწყებული ეკონომიკური შოკის მიმართ, რის შედეგადაც გამოჩნდა ქვეყნის ეკონომიკისა და ინსტიტუტების სიძლიერე. მიმდინარე ეკონომიკური რეფორმები კი, რაც საერთაშორისო სავალუტო ფონდის დახმარებით ხორციელდება, შეამცირებს საქართველოს მირითად საკრედიტო სისუსტეებს და დროთა განმავლობაში უფრო მეტად გაზრდის საკრედიტო სიძლიერეს. თუმცა, რეიტინგის ზრდას ხელს უშლის საგარეო მოწყვლადობის რისკები.

მიმდინარე ეკონომიკური რეფორმები დადებითად აღიქმება სარეიტინგო სააგენტო Moody's მიერ: „ახალი სანდო რეფორმები უფრო მეტად შეუწყიბს ხელს საკრედიტო გაძლიერებას“. სავალუტო ფონდთან გაფორმებულმა 3-წლიანმა პროგრამამ გაუმჯობესა რეფორმების საიმედობა:

„პროგრამა ხაზს უსვამს სტრუქტურულ რეფორმებს, რაც გამოიწვევს მაღალ და მეტად ინკლუზიურ ზრდას. ძირითადი აქცენტი გაკეთდება განსაზღვრული გაუმჯობესებაზე, საგზაურებელი ინფრასტრუქტურის დაფინანსებაზე, მეტად ეფექტური საჯარო აღმინისტრირებაზე და გაუმჯობესებულ მიზნებს კლიმატზე, რაც გააძლიერებს კერძო სექტორის, როგორც კონიმიკის მამოძრავებული სექტორის, როლის.“

სარეიტინგო Moody's დადებით ფაქტორებად ასევე გამოყოფს შემდეგ გარემოებებს: ძლიერი ინსტიტუტები, ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმება, დივერსიფიცირებული საექსპორტო ბაზრები, სავაჭრო შეთანხმებები, რომელიც პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების საშუალოდ მშპ-ს 10 პროცენტზე შენარჩუნებას უწყობს ხელს და საშუალოვადიან პერიოდში გაზრდის ექსპორტს და დააჩქარებს ეკონომიკურ ზრდას.

სააგნენტო S&P ქვეყნის დადებით მიმართულებად ასახელებს სტრუქტურულ რეფორმებს, ძლიერ ინსტიტუციურ ჩარჩოს, ეკონომიკურ ზრდას, საერთაშორისო ვაჭრობის გაფართოებასა და IMF-თან მიმდინარე პროგრამას.

საერთაშორისო სააგნენტო Fitch-ის განცხადებით, საქართველოს რეიტინგის შეფასებაში დადებითი წვლილი შემდეგ ფაქტორებს შეაქვთ: მაღალი ეკონომიკური ზრდა, მიმდინარე ანგარიშის მნიშვნელოვანი გაუმჯობესება, ფისკალური მდგრადიბის გამყარება. Fitch-ის ანგარიშმიც პოზიტიურად არის შეფასებული სავალუტო ფონდთან თანამშრომლობა და აღნაშნულია პროგრამის წარმატებული მიმდინარეობა. სააგნენტოს შეფასებით, მიმდინარე პროგრესი მიზნების შესაბამისია და მიზნად ისახავს ფისკალური სექტორის შემდგომ გაუმჯობესებას, რაც გაუმჯობესებს სტრუქტურულ ინდიკატორებს და წახალისებს ინვესტიციებსა და დანაზოგებს.

დოლარიზაცია და საგარეო მოწყვლადობა კვლავ რჩება ეკონომიკის მთავარ სისუსტედ, თუმცა, ლარიზაციის პროცესი სარეიტინგო კომპანიების მიერ დადებითად არის შეფასებული. დანაზოგების მასტიმულირებელი რეფორმები წახალისებულია სააგნენტოების მიერ, ხოლო დანაზოგებისა და ინვესტიციების გეპის შემცირება განიხილება, როგორც რეიტინგის ზრდაზე მოქმედი ფაქტორი. აღსანიშნავია

საერთო ჯამში, საქართველოს სუვერენული საკრედიტო რეიტინგი გაუმჯობესებულია, ხოლო პერსპექტივა სტაბილურ დონეზე შენარჩუნებული, რეგიონში გაუარესებული ეკონომიკური გარემოს მიუხედავად, რაც სწორი პოლიტიკის გატარების (მცურავი სავალუტო კურსი, ინფლაციის თარგეთირება, კონტრ-ციკლური ფისკალური პოლიტიკა, საგარეო სავაჭრო ბარიერების მოხსნა და ექსპორტის დივერსიფიცირება, ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმება), შემცირებული რისკებისა და საშუალოვადიანი პერსპექტივების დამსახურება.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან თანამშრომლობა

2017 წლის 12 აპრილს, საერთაშორისო სავალუტო ფონდის აღმასრულებელმა საბჭომ „გაფართოებული დაფინანსების მექანიზმის“ ფარგლებში საქართველოს დაუმტკიცა პროგრამა 285.3 მილიონი აშშ დოლარის ოდენობით.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდი იზიარებს და მიესალმება საქართველოს მთავრობის ეკონომიკურ პოლიტიკას, რაც უზრუნველყოფს ქვეყნის მდგრად ეკონომიკურ ზრდას. მნიშვნელოვანია, რომ ახალი პროგრამა არის დაფუძნებული მთავრობის 4-პუნქტიანი რეფორმების გეგმაზე. პროგრამის ფარგლებში, საერთაშორისო სავალუტო ფონდი იქნება ჩვენი ქვეყნის პარტნიორი მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკის განხორციელების პროცესში.

ეკონომიკური და სტრუქტურული რეფორმები დამტკიცებულია საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მიერ, რაც მიზნად ისახავს მაკროეკონომიკურ სტაბილურობის დახმარებასა და ეკონომიკურ ზრდას.

2019 წლის ბიუჯეტი და მთავრობის საშუალოვადიანი საბიუჯეტო გეგმები წარმოადგენს მთავრობის მიერ შემუშავებული ფისკალური პოლიტიკის მიმართულების გაგრძელებას, რაც გულისხმობს:

- ადმინისტრაციული დანახარჯების შემცირებას;
- ეკონომიკურ ზრდაზე ორიენტირებული საგადასახადო სისტემის შექმნას;
- საბიუჯეტო პროგრამების ეფექტურიზაციას გაზრდას;
- ინფრასტრუქტურულ პროექტებში ინვესტიციების გაზრდას.

2017-2020 წლებში ქვეყნის საგზაო ინფრასტრუქტურის ძირითადი ნაწილი იქნება დასრულებული, რაც საშუალებას მოვცემს, რომ ბოლომდე გამოვიყენოთ ჩვენი ლოგისტიკური და ტურისტული პოტენციალი. ინფრასტრუქტურის განვითარება გააუმჯობესებს რეგიონებს შორის კომუნიკაციას, რაც გაზრდის მათ ჩართვას ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში.

2017-2020 წლების განმავლობაში ბიუჯეტით გათვალისწინებული კაპიტალური დანახარჯები გაიზრდება მთლიანი შიდა პროდუქტის 5.6 პროცენტიდან 9 პროცენტამდე. ამასობაში, ადმინისტრაციული ხარჯები შემცირდება 26.5 პროცენტიდან 21.7 პროცენტამდე.

პროგრამის ფარგლებში, საქართველოს მთავრობა გეგმავს ისეთი მნიშვნელოვანი სტრუქტურული რეფორმების განხორციელებას, რაც ხელს შეუწყობს ეკონომიკურ ზრდას. ამ რეფორმებს მიეკუთვნება:

- საპენსიო რეფორმა;
- კაპიტალის ბაზრის რეფორმა;
- დეპოზიტების დაზღვევის სისტემის ჩამოყალიბება;
- საჯარო-კერძო თანამშრომლობის (PPP) სისტემის ჩამოყალიბება;
- გადახდისუნარიბის საკანონმდებლო ჩარჩოს შექმნა;
- მიწის რეფორმა;
- სადაზღვევო სისტემის რეფორმა;
- საჯარო ფინანსების მართვის გაუმჯობესების ღონისძიებები;
- სხვა.

საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებით, ფინანსური სექტორის ზედამხედველობის ფუნქცია დაუბრუნდა საქართველოს ეროვნულ ბანკს.